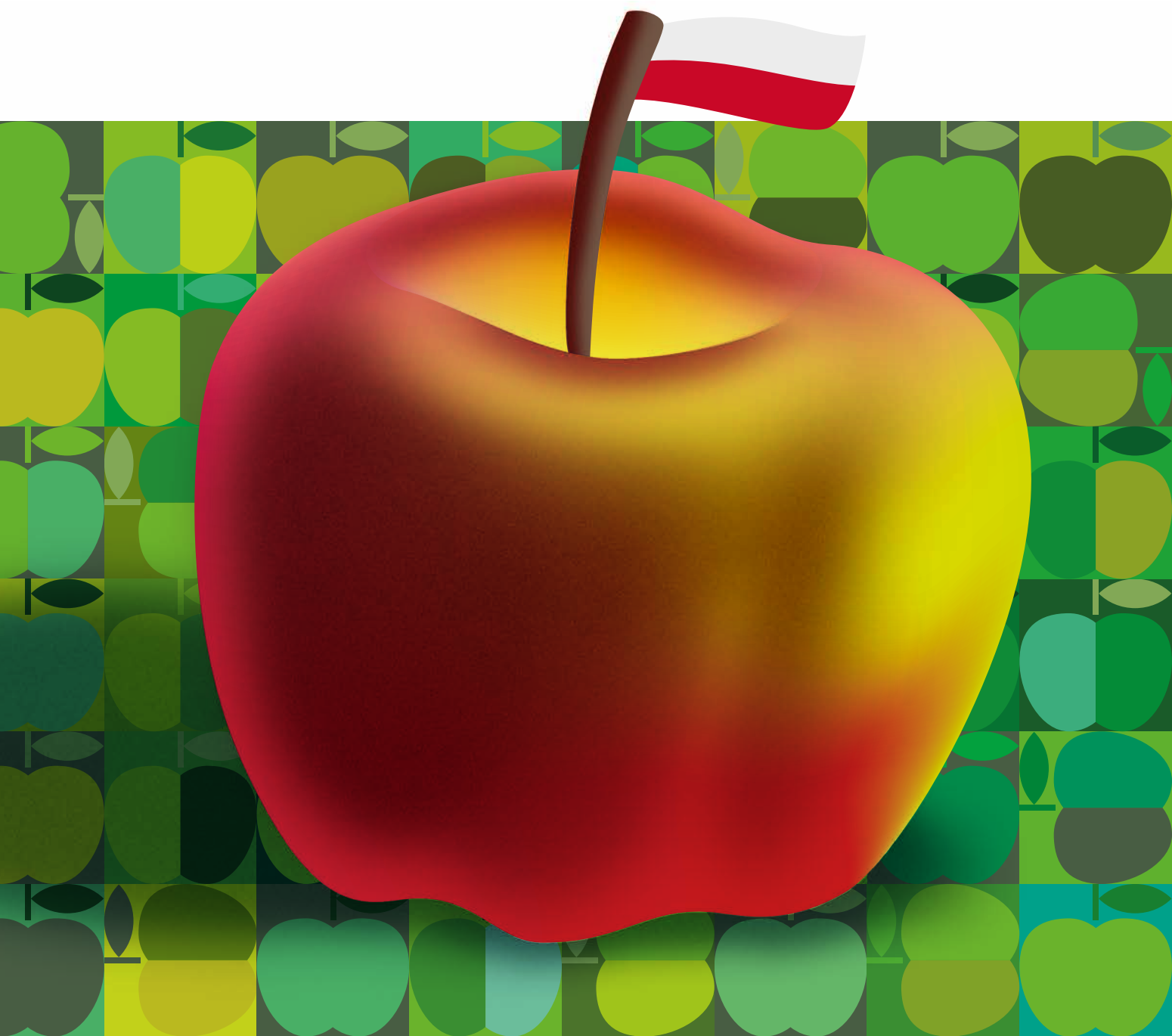

Biuletyn Informacyjny

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 1/2025

ZAGRANICZNE DZIAŁANIA PROMOCYJNE KOWR W 2025 ROKU

Grüne Woche	Niemcy	Berlin	17–26.01
ISM Cologne	Niemcy	Kolonia	02–05.02
Biofach	Niemcy	Norymberga	11–14.02
Gulfood	ZEA	Dubaj	17–21.02
Foodex Japan	Japonia	Tokio	11–14.03
IFE London	Wlk. Brytania	Londyn	17–19.03
Food & Hotel Asia	Singapur	Singapur	08–11.04
FRESKON	Grecja	Saloniki	10–12.04
Tutto Food	Włochy	Mediolan	05–08.05
SIAL China	Chiny	Szanghaj	19–21.05
PLMA Niderlandy	Niderlandy	Amsterdam	20–21.05
THAIFEX ANUGA	Tajlandia	Bangkok	27–31.05
The Food Africa Show	RPA	Kapsztad	10–12.06
Seoul Food and Hotel	Korea Płd.	Seul	10–13.06
Food & Drinks	Malezja	Kuala Lumpur	01–03.07
VietFood & Beverage	Wietnam	Ho Chi Minh	07–09.08
Fine Food Australia	Australia	Melbourne	08–11.09
ISM Middle East	ZEA	Dubaj	15–17.09
Foodex Saudi	Arabia Saud.	Rijad	21–24.09
Espacio Food &Service	Chile	Santiago	30.09–02.10
ANUGA	Niemcy	Kolonia	04–08.10
PLMA USA	USA	Chicago	16–18.11
Food Expo	Kazachstan	Almaty	12–14.11
Food Africa Cairo	Egipt	Kair	09–11.12

SPIIS TREŚCI

2. Słowo wstępne

Henryk Smolarz, Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

3. Polska prezydencja

Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

5. „Bezpieczeństwo, Europo!”

**Priorytety polskiego przewodnictwa
w Radzie UE**

Monika Świeżawska

10. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich priorytetem KOWR

Henryk Smolarz

14. Zagraniczne działania KOWR wspierające eksport polskiej żywności

Piotr Kondraciuk

16. Czym jest unijny system ochrony oznaczeń geograficznych?

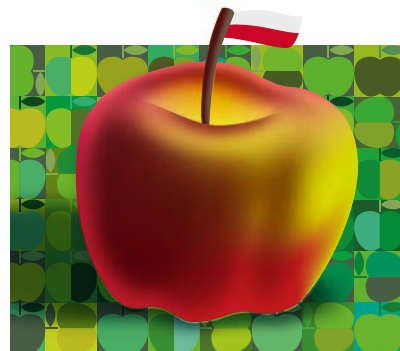
Jan Golba

19. Jabłka grójeckie – polski symbol jakości i tradycji

20. Jabłko – oficjalny owoc polskiej prezydencji w Radzie UE

24. Sytuacja na rynkach rolnych

Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Paulina Kafarska,
Martyn Mieczkowski, Maria Włodarczyk

Polska prezydencja

O rozwiązaniach przygotowanych przez MRiRW w związku z polską prezydencją w Radzie UE pisze Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesław Siekierski. Podczas polskiej prezydencji będą prowadzone prace m.in. nad poprawą i stabilizacją dochodów rolniczych oraz wzmocnieniem pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności, a także uproszczeniami w ramach WPR.

„Bezpieczeństwo, Europo!” Priorytety polskiego przewodnictwa w Radzie UE

Program działań polskiej prezydencji stanowi kontynuację prac ukierunkowanych zgodnie z długoterminowymi celami UE, a przy tym akcentuje tematy, które w świetle obecnych wyzwań stojących przed UE uznane zostały za najistotniejsze. W programie polskiej prezydencji jako priorytetowe wskazane zostały kwestie dotyczące potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa we wszystkich podstawowych wymiarach unijnej polityki: zewnętrznym, wewnętrznym, energetycznym, ekonomicznym, informacyjnym, zdrowotnym i żywnościowym.

**Biuletyn
Informacyjny KOWR**
ISSN 1233-2437
nakład 8000 egz.

Wydawca:
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
01-207 Warszawa
ul. Karolkowa 30

Redakcja:
Departament Rozwoju Rynku
tel. 22 376-71-14
e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Wydawnictwo bezpłatne

SZANOWNI PAŃSTWO,

najbliższe półrocze to czas przewodniczenia Polski w Radzie UE, organizacji i kształtowania kierunku jej prac. Tym zagadnieniom jest poświęcona wypowiedź Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o rozwiązaniach resortu dla poprawy konkurencyjności i zwiększenia odporności wobec możliwych kryzysów w rolnictwie i sektorze rolno-spożywczym. Priorytetem naszej prezydencji jest bezpieczeństwo, a jednym z jego elementów jest bezpieczeństwo żywnościowe. To temat na dziś i jutro.

W kolejnym artykule piszemy o priorytetach polskiej prezydencji ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. W tym czasie zostanie przeprowadzona debata polityczna dotycząca przygotowywanego przez Komisję Europejską dokumentu w sprawie wizji dla rolnictwa i żywności. Dyskusja ta w dużym stopniu wpłynie na kształtowanie WPR po 2027 r., a tym samym będzie określać m.in. rozwiązania kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i stabilności dochodów rolników.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa jest kluczową instytucją wspierającą polskie rolnictwo i sektor rolno-spożywczy. Zakres działalności KOWR jest bardzo zróżnicowany – dotyczy około 70 procesów i zadań wynikających z ustaw i rozporządzeń, a katalog zadań ma charakter otwarty. Zapraszam do zapoznania się z artykułem na ten temat. W tym miejscu chcę wspomnieć, że wyniki badania „Polska wieś i rolnictwo 2024” pokazały, że zdecydowana większość respondentów, którzy skorzystali z usług Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, ocenia jego działalność dobrze lub bardzo dobrze. To wielka satysfakcja.

Polski sektor rolno-spożywczy w ostatnich latach notuje znaczące sukcesy na rynkach międzynarodowych. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie od stycznia do listopada 2024 r. wartość eksportu towarów rolno-spożywczych z Polski wyniosła 49,2 mld euro (212 mld zł) i była o 2,3% (1,1 mld euro) wyższa w stosunku do analogicznego okresu 2023 r. Te imponujące wyniki są efektem nie tylko wysokiej jakości polskich produktów, lecz także systematycznych działań prowadzonych przez KOWR, o których piszemy w numerze.

Czym jest unijny system ochrony oznaczeń geograficznych? Jakie korzyści dla producentów i konsumentów płyną z uczestnictwa w tym systemie? Warto skorzystać z przewag rynkowych, jakie dają znaki jakości, jak również z dostępnych form wsparcia producentów żywności – zachęcam do lektury artykułu oraz materiału pokazującego historię sukcesu produktów z oznaczeniem geograficznym z perspektywy wytwórców.

Polska to prawdziwa potęga w produkcji jabłek, które mają szczególne miejsce w rodzimej tradycji rolniczej, a ich walory odżywcze i smakowe są powszechnie cenione. Wybór jabłka jako oficjalnego owocu polskiej prezydencji podkreśla rolę rolnictwa i sadownictwa, a poprzez promowanie polskich jabłek na arenie międzynarodowej, jest wyrazem wsparcia krajowych producentów. W numerze m.in. o najpopularniejszych odmianach.

Publikujemy również informacje na temat sytuacji na rynku zbóż, mięsa i produktów mlecznych – strategicznych z punktu widzenia polskiej gospodarki żywnościowej.

Zapraszam do lektury!

Henryk Smolarz

Dyrektor Generalny

Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

POLAND25.EU

POLSKA PREZYDENCJA

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesław Siekierski o priorytetach polskiej prezydencji oraz działaniach wzmacniających bezpieczeństwo żywnościowe.

Nasz kraj po raz drugi objął przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej. Polska prezydencja, która potrwa przez pierwsze półrocze 2025 r., przebiega pod hasłem „Bezpieczeństwo, Europo!”.

Przejęliśmy prezydencję w szczególnym momencie historii. Trwa wojna w Ukrainie, rosną napięcia geopolityczne w różnych regionach świata. Ze względu na szereg tych wyzwań fundamentem działań polskiej prezydencji w 2025 r. będzie właśnie bezpieczeństwo w wielu wymiarach: zewnętrznym, energetycznym, ekonomicznym, żywnościowym, zdrowotnym, informacyjnym i wewnętrznym.

Bezpieczeństwo jest hasłem bardzo pojemnym. W pierwszej chwili na myśl przychodzi nam bezpieczeństwo militarne, ale nie mniej istotne jest bezpieczeństwo żywnościowe. Zdajemy sobie sprawę, że również ten obszar bezpieczeństwa ma wiele uwarunkowań. Napaść Rosji na Ukrainę pokazała bardzo wyraźnie, że żywność może też służyć za broń. Destabilizacja rynków rolnych, braki dostaw surowców to zagrożenie dla funkcjonowania całej gospodarki.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało konkretne rozwiązania oparte na priorytetowych założeniach dla poprawy konkurencyjności i zwiększenia odporności wobec możliwych kryzysów w rolnictwie i sektorze rolno-spożywczym. Podczas naszej prezydencji będziemy pracować m.in. nad poprawą i stabilizacją dochodów rolniczych oraz wzmocnieniem pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności. Widzimy także konieczność dokonania uproszczeń w ramach WPR, zwłaszcza w zakresie nadmiernej biurokracji.

Nikt już nie ma wątpliwości, że coraz częściej mamy do czynienia z rosnącą gwałtownością niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Podczas gdy jednych rolników w Europie gnębi susza, to inni cierpią z powodu nadmiaru wody. Susze, powodzie, deszcze nawalne, grad i przymrozki powodują ogromne straty. Odbudowa gospodarstw trwa, a niska opłacalność produkcji rolnej stawia rolników wyjątkowo trudnej sytuacji finansowej. Problem doty-

czy praktycznie wszystkich europejskich rolników i rozwiązania muszą się znaleźć na poziomie Unii Europejskiej. Dlatego tak istotne jest zwiększenie w ramach wspólnoty odporności na kryzysy. Działania muszą być adekwatne do zagrożeń, szybkie i skuteczne. To także jest element bezpieczeństwa żywnościowego.

Niewątpliwie kluczem do rozwiązania wielu problemów sektora rolnego jest podniesienie opłacalności produkcji rolnej. Trudno jednak o niej mówić, kiedy na horyzoncie widać problemy związane z napływem produktów rolnych na rynek europejski z kierunków, gdzie nie stosuje się tak wysokich wymagań dotyczących prowadzenia gospodarstwa rolnego. To jest nieuczciwa konkurencja. Rolnicy europejscy muszą spełniać coraz wyższe normy dotyczące ochrony środowiska, klimatu, a to podnosi koszty produkcji. Jednocześnie na rynku muszą konkurować z produktami, których te wymagania nie dotyczą.

Stąd też w obszarze rolnym chcemy rozpocząć dyskusję o warunkach przyjęcia Ukrainy do Unii Europejskiej. Pamięamy nasze dyskusje, przygotowania do akcesji i wprowadzone okresy przejściowe. Mamy pełną świadomość, że struktura rolnictwa Ukrainy jest całkowicie odmienna od struktury rolnictwa Unii Europejskiej. Ta dyskusja jest niezbędna, aby nie destabilizować europejskich rynków rolnych, z czym mieliśmy już do czynienia bezpośrednio po rosyjskiej inwazji.

Kolejna dyskusja dotyczyć będzie umowy UE-Mercosur. Ewidentne różnice w zakresie wymogów między producentami z krajów UE i krajami Mercosuru przekładają się na złamanie równego, konkurencyjnego dostępu do rynków i wprost oznaczają wyższe koszty produkcji dla producentów rolnych z UE, w tym producentów z Polski. Stąd tak wielki opór środowisk rolniczych w Unii Europejskiej przeciwko zapisom dotyczącym sektora rolnego.

Polska prezydencja podejmie również wysiłki w kierunku dalszej racjonalizacji wdrażania celów Europejskiego Zielonego Ładu tak, aby były one akceptowalne społecznie.

Ponadto wśród wielu omawianych tematów znajdują się zagadnienia związane z nowymi technikami genomowymi, będą również prowadzone debaty i dyskusje w zakresie rewizji przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt, uprawnień do połowów w rybołówstwie oraz spraw dotyczących leśnictwa. W czerwcu na Radzie AGRIFISH będzie przedstawiony raport z postępu prac.

Oczywiście nasza prezydencja nie oznacza, że z pola widzenia tracimy rozwiązania dotyczące polskiego rolnictwa. Rozpoczęliśmy bardzo szeroko zakrojone konsultacje wokół trzech, niezwykle istotnych zagadnień, których do tej pory nikt nie podejmował.

W resorcie prowadzone są prace i konsultacje nad nową definicją aktywnego rolnika. Problem nie jest łatwy do rozwiązania. Obecnie funkcjonuje definicja aktywnego rolnika zbudowana na potrzeby Planu Strategicznego, ale ona niestety nie gwarantuje skierowania środków wsparcia do uprawiających rolę. Wszyscy uczestnicy dotychczas odbywanych spotkań podkreślają konieczność uporządkowania kwestii dotyczących dopłat. Panuje zgoda, że środki ze Wspólnej Polityki Rolnej powinny trafiać do tych, którzy rzeczywiście uprawiają ziemię, do rolników aktywnych, a nie do tych, którzy tylko są posiadaczami gruntów rolnych.

Zaproponowaliśmy różne podstawy służące określeniu rolnika aktywnego zawodowego. W toku rozpoczynającej się dyskusji chcemy wypracować rozwiązania, które następnie przełożą się na konkretne zapisy ustawowe.

W propozycjach znalazło się m.in. uwzględnienie takich kryteriów jak liczba posiadanych zwierząt zarejestrowanych w systemie IRZ, otrzymywanie płatności związanych z produkcją roślin, czy też udokumentowanie kosztów ponoszonych na działalność rolniczą lub przychodów z jej prowadzenia. Zaproponowane założenia ramowe wymagają oczywiście doprecyzowania, np. w zakresie poziomu obsady zwierząt na 1 ha, czy też rodzaju i minimalnego poziomu kosztów prowadzonej działalności rolniczej. Prace trwają także nad ustawą o dzierżawie rolniczej. Podkreślić należy to, że nikt nie straci na rozwiązaniach dotyczących nowych zasad dzierżawy. Osoba przekazująca ziemię innej osobie do dzierżawy będzie mogła dalej korzystać ze świadczeń KRUS

i innych. Natomiast ci, którzy tę ziemię będą uprawiać, będą mogli korzystać z płatności bezpośrednich i obszarowych, dopłat do paliwa, czy też innych form wsparcia związanych z prowadzoną przez nich produkcją.

Obecnie w polskim systemie prawnym brakuje odrębnych przepisów regulujących zasady dzierżawy rolniczej, a zarazem tzw. dzierżawa prywatna cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Obecne przepisy nie gwarantują trwałości dzierżawy i niedostatecznie chronią interesy dzierżawcy. Dopuszczalne jest np. zawieranie umów w formie ustnej. Dlatego naszym podstawowym celem jest zabezpieczenie interesów obu stron umowy, pewności dzierżawy i uporządkowanie formalne wszystkich kwestii związanych z dzierżawą rolniczą, która ma przecież swoją specyfikę.

Nowe przepisy mają także stanowić impuls do rozwoju gospodarstw rolnych, działających na podstawie umowy dzierżawy, czego efektem będzie dalsza koncentracja ziemi i tym samym bardziej racjonalne korzystanie przez gospodarstwa rolne z nowych technik np. w zakresie rolnictwa precyzyjnego.

Trzeci temat dotyczy prac nad przepisami chroniącymi funkcje produkcyjne wsi. Obraz polskiej wsi się zmienia. Obecnie tylko około 10 procent jej mieszkańców utrzymuje się głównie z rolnictwa. Przekształceniom podlega struktura demograficzna i społeczna mieszkańców obszarów wiejskich. Dlatego nasza propozycja to m.in. wprowadzenie do ustawy obowiązku sporządzania przez gminy planów urządzeniowo-rolnych. Plany te mają zawierać szczegółowe propozycje dotyczące zagospodarowania terenów rolnych. Powinny być w nich wyznaczone tereny wyłącznie dla produkcji rolniczej.

W mojej ocenie konfliktom społecznym wywołanym uciążliwościami dla mieszkańców wsi wynikającymi z działalności rolniczej pomaga przeciwdziałać właściwe planowanie przestrzenne. Powinno ono obejmować przeznaczenie gruntów pod działalność rolniczą, a za proces planowania przestrzennego odpowiada gmina.

Musimy pamiętać o tym, że rolnicy produkują żywność dla nas wszystkich. Pracują często w sposób wymuszony przez cykl produkcyjny lub warunki agrometeorologiczne. Obszary wiejskie są warsztatem pracy rolników, którego przecież nie mogą przenieść do miasta. Dlatego rolnicy muszą mieć zapewnioną ustawową gwarancję możliwości prowadzenia i rozwoju produkcji rolnej.

Dalsza dyskusja i dialog, który prowadzimy z rolnikami, organizacjami i związkami rolniczymi, są przed nami. Ważne jest, aby były one jak najszersze, bo dobre rozwiązania będą sprzyjały rozwojowi rolnictwa i obszarów wiejskich.

„BEZPIECZEŃSTWO, EUROPO!”

PRIORYTETY POLSKIEGO PRZEWODNICTWA W RADZIE UE

Polska po raz drugi w czasie swojej dwudziestoletniej obecności w Unii Europejskiej objęła prezydencję w Radzie Unii Europejskiej. Przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej rozpoczęło się 1 stycznia 2025 r. i potrwa sześć miesięcy. Oznacza to, że we wskazanym okresie Polska przewodniczy pracom Rady UE, organizując je i kształtując ich kierunek¹.

Program działań polskiej prezydencji stanowi kontynuację prac ukierunkowanych zgodnie z długoterminowymi celami UE, jednocześnie akcentując kwestie, które w świetle obecnych wyzwań stojących przed Unią Europejską, uznane zostały za najistotniejsze. Wyzwania te dotyczą wszystkich głównych aspektów i wymiarów funkcjonowania UE. Są to zarówno kwestie związane z wojną trwającą za wschodnią granicą UE, której skutki bezpośrednio zagrażać mogą bezpieczeństwu krajów unijnych, jak i problematyka dotycząca zagrożenia struktur wewnętrznych UE, podlegających atakom hybrydowym, a także niepokoje społeczne związane z napływem migrantów do Europy, problemami gospodarczymi, wyzwaniami związanymi ze zmianami klimatu, czy też z procesem transformacji energetycznej.

OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO

Zgodnie z założeniami programu polskiej prezydencji, priorytetem jest wzmocnienie gotowości obronnej UE. Główne działania, które powinny być podjęte w tym obszarze obejmują: zwiększone – i utrzymywane na poziomie adekwatnym do poziomu zagrożenia – wydatkowanie państw członkowskich na cele militarne, wspieranie państw członkowskich w rozwoju ich zdolności obronnych, wzmocnienie przemysłu obronnego UE oraz dążenie do wykorzystania instrumentów wsparcia UE dla kluczowej infrastruktury obronnej. Priorytetem jest też wzmocnienie współpracy z NATO i partnerami spoza UE, głównie USA, oraz m.in. Wielką Brytanią i Koreą Południową. Kluczowa jest także maksymalizacja wsparcia dla Ukrainy w obszarze militarnym, ekonomicznym i politycznym. Prowadzone będą działania na rzecz wzmocnienia sankcji UE wobec Rosji i Białorusi, a także walka z obchodzeniem tych sankcji. Podkreślona została potrzeba działań na rzecz sta-

.....

W programie polskiej prezydencji jako priorytetowe wskazane zostały kwestie dotyczące potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa we wszystkich podstawowych wymiarach polityki UE: zewnętrznym, wewnętrznym, energetycznym, ekonomicznym, informacyjnym, zdrowotnym i żywnościowym².

.....

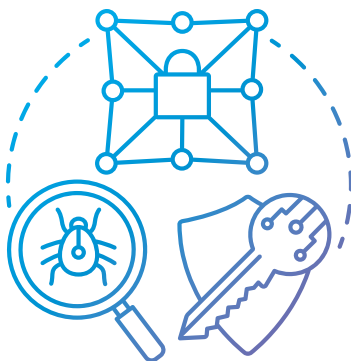
¹ Strona portalu polskiej prezydencji <https://polish-presidency.consilium.europa.eu/pl/>.

² Treść artykułu opracowana została na podstawie dokumentu „Program polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej” <https://polishpresidency.consilium.europa.eu/media/gt3pbw5w/program-polskiej-prezydencji-w-radzie-unii-europejskiej.pdf>.

bilizacji całego obszaru wschodniego sąsiadującego z UE. Pobudzana będzie m.in. dyskusja na temat przyszłości Partnerstwa Wschodniego, tak aby zaktualizować ten format współpracy, uwzględniając obecną sytuację geopolityczną.

OCHRONA LUDZI I GRANIC

W kontekście konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego dla obywateli UE, podejmowane będą kwestie takie jak: poszukiwanie nowych, kompleksowych rozwiązań dla wyzwań związanych z migracją i bezpieczeństwem zewnętrznych granic UE, przeciwdziałanie instrumentalizacji migracji, ograniczenie nielegalnej migracji i wzmocnienie skuteczności polityki powrotów migrantów do ich krajów, w tym rozwój tej polityki we współpracy z krajami trzecimi. Inne wskazane kwestie kluczowe obejmują zwalczanie zagrożeń hybrydowych, wzmocnienie zdolności UE i krajów członkowskich do obrony cywilnej, odporności na katastrofy, rozwój ratownictwa i pomocy humanitarnej, zwalczanie międzynarodowej zorganizowanej przestępczości, terroryzmu i radykalizacji, w tym w kontekście zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego wynikających z rosyjskiej agresji na Ukrainę.

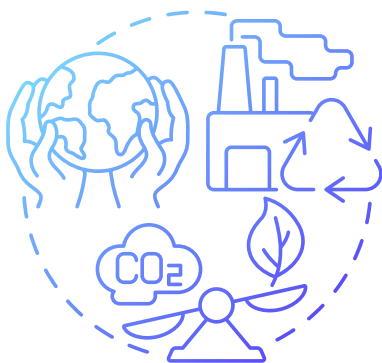
ODPORNÓŚĆ NA OBCĄ INGERENCJĘ I DEZINFORMACJĘ

Prezydencja będzie dążyć do wzmocnienia koordynacji walki przeciwko dezinformacji, manipulacji informacją oraz poprawienia zdolności UE do zapobiegania i zmniejszania skutków wrogich działań w cyberprzestrzeni. W szczególności istotne jest zarządzanie sytuacjami kryzysowymi obejmującymi zakłócenia w systemach informacyjnych UE wywołane działaniami krajów trzecich. Uwaga zostanie zwrócona na rozwój nowoczesnych, bezpiecznych urządzeń cyfrowych. Podjęte zostaną również kwestie walki z dezinformacją na temat unijnych polityk środowiskowych i klimatycznych.

ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA I SWOBODY PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Wskazane przez polską prezydencję kwestie priorytetowe obejmują: konieczność pogłębienia i usprawnienia jednolitego rynku oraz usunięcie barier dla działalności transgranicznej. Podjęte zostaną inicjatywy w celu poprawy otoczenia regulacyjnego wspierającego konkurencyjność europejskich firm, a także redukcji nadmiernych obciążeń biurokratycznych. W tym kontekście uwaga zostanie zwrócona m.in. na zmianę podejścia do polityki energetyczno-klimatycznej, tak aby uczynić ją bardziej elastycznym, opartym na systemie zachęt i nagród. Uwaga zostanie również skoncentrowana na zwiększeniu zaangażowania kapitału prywatnego w finansowanie gospodarki oraz zielonej i cyfrowej transformacji. Priorytetem będzie poprawa mechanizmów wsparcia dla przemysłu w obszarach ważnych dla bezpieczeństwa i budowania przewag gospodarczych, przy jednoczesnym utrzymywaniu równych szans na obszarze UE, a także przywrócenie warunków uczciwej konkurencji dla przemysłu UE na arenie międzynarodowej. Priorytetem będzie zabezpieczenie gospodarki europejskiej przed skutkami ewentualnego przerwania łańcuchów dostaw. Podjęte mają zostać także działania w celu ulepszenia instrumentów polityki handlowej, oraz zapewnienia skutecznego egzekwowania istniejących umów handlowych, w tym m.in. lepszego egzekwowania przepisów przy wprowadzaniu towarów na rynek UE. Kontynuowana będzie także dyskusja na temat przyszłości polityki handlowej UE. Uwaga zostanie zwrócona na wzmocnienie relacji transatlantyckich, a także gospodarczy wymiar polityki sąsiedztwa UE. W tym kontekście podjęte zostaną działania w celu modyfikacji komponentu handlowego Układów o stowarzyszeniu między UE a Ukrainą oraz Mołdawią. Podjęta zostanie dyskusja na temat przyszłego kształtu polityki spójności, aby usprawnieniu jednolitego rynku towarzyszył rozwój polityki promującej bezpieczeństwo i konkurencyjność gospodarki.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

Wspierane będą działania ukierunkowane na całkowite odejście UE od importu rosyjskich źródeł energii. Podjęta zostanie dyskusja nad sposobami obniżenia cen energii w UE oraz rewizją ram unijnej polityki bezpieczeństwa energetycznego, tak aby zapewnić bezpieczeństwo fizyczne i cyberbezpieczeństwo infrastruktury energetycznej w UE oraz sąsiedztwie UE, a także zapewnić równe szanse na rozwój źródeł czystej energii w UE. W celu wzmocnienia energetycznego UE dążeniem będzie m.in. zmniejszenie zależności UE od importowanych technologii, komponentów, oraz surowców krytycznych niezbędnych do budowy technologii. Podnoszone będą również kwestie zapewnienia bezpieczeństwa w obliczu zmian klimatu, w tym w szczególności potrzeba wypracowania środków ograniczających skutki niebezpiecznych zjawisk pogodowych.

KONKURENCYJNE I ODPORNE ROLNICTWO

Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego dla wszystkich Europejczyków jest priorytetem. W obszarze rolnictwa prace koordynowane przez polską prezydencję koncentrować się będą na poprawie konkurencyjności sektora rolnego i zwiększeniu jego odporności na kryzysy.

Przeprowadzona zostanie debata polityczna dotycząca przygotowanego przez Komisję Europejską dokumentu w sprawie wizji dla rolnictwa i żywności. Debata ta w dużym stopniu wpłynie na kształtowanie WPR po 2027, a tym samym określać będzie m.in. rozwiązania kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i stabilności dochodów rolników.

Priorytetem będzie także wzmacnianie transformacji niezbędnej w kontekście wyzwań związanych z ochroną środowiska i klimatu, w tym dostępu do wody. Jednocześnie prezydencja będzie dążyć do kształtowania wspólnej polityki rolnej wspierającej rolników i zachęcającej (nie zmuszającej) do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania skutkom zmian klimatu, takim jak susze czy powodzie.

W ramach dyskusji podkreślone będą kwestie zrównoważonego zarządzania chronionymi gatunkami, które wyrządzają szkody w produkcji rolnej. Inne istotne kwestie wskazywane przez polską prezydencję obejmują uproszczenie przyszłej WPR, a także konieczność zapewnienia odpowiedniego finansowania WPR, w tym w kontekście przyszłego rozszerzenia UE.

W obszarze Europejskiego Zielonego Ładu – pakietu działań UE na rzecz transformacji ekologicznej w celu przyszłego osiągnięcia neutralności klimatycznej przez UE – podjęty zostanie wysiłek w celu uproszczenia programu w taki sposób, aby był on akceptowalny dla rolników.

Przeprowadzona zostanie dyskusja na temat wdrożenia mechanizmu weryfikacji wpływu innych polityk na rozwój obszarów wiejskich (*rural proofing*)³ – aby uzyskać rekomendacje dla Komisji do działań w ramach nowych wieloletnich ram finansowych. Celem dyskusji będzie także promowanie efektywnego łączenia różnych źródeł finansowania rozwoju obszarów wiejskich.

Podkreślona zostanie rola badań, innowacji i cyfryzacji w zwiększeniu konkurencyjności we wszystkich obszarach europejskiego rolnictwa i wzmocnieniu bezpieczeństwa żywnościowego.

Zapewniona zostanie przestrzeń na regularną debatę na temat sytuacji na rynkach rolnych w celu zidentyfikowania zagrożeń dla konkurencyjności produktów rolnych UE oraz interwencji realizowanych w celu stabilizacji sytuacji rynkowej.

Przeprowadzone zostaną debaty na temat sytuacji w obszarze handlu międzynarodowego produktami rolnymi. Celem będzie kształtowanie polityki handlowej UE, która uwzględnia ofensywne i defensywne interesy rolnictwa UE, promuje jego konkurencyjność wobec produkcji rolnej krajów trzecich oraz zapewnia

³ Mechanizm, przedstawiony m.in. w sprawozdaniu Komisji Europejskiej dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE: najważniejsze osiągnięcia i kolejne działania” z 27 marca 2024 r. jako instrument lepszego stanowienia prawa, zgodnie z którym główne polityki UE powinny być analizowane również z perspektywy oddziaływania na obszary wiejskie oraz dostosowane do potrzeb tych obszarów, aby pobudzać ich rozwój. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0219>.

bezpieczeństwo żywności importowanej do UE. Jako szczególnie istotne wskazywane jest zapewnienie równych warunków konkurencyjności z produktami rolnymi importowanymi z krajów trzecich, w których standardy i wymogi w zakresie produkcji rolnej nie są tak samo wysokie jak w UE.

Priorytetem będzie wzmocnienie pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności. W ramach prac nad propozycjami projektu rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków rolnych oraz rozporządzenia w sprawie egzekwowania przepisów w sprawie transgranicznych praktyk rynkowych priorytetem będzie wypracowanie jak najlepszych rozwiązań wzmacniających pozycję negocjacyjną rolników.

Przeprowadzona zostanie także debata na temat doświadczeń państw członkowskich w eliminowaniu nieuczciwych praktyk w łańcuchu dostaw żywności i wdrożeniu dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w relacjach między przedsiębiorcami w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz potrzeby rewizji tej dyrektywy.

Kontynuowany będzie przegląd legislacji w sprawie dobrostanu zwierząt, w celu ujednolicenia praktyk UE i poprawy egzekwowania przepisów. Uwaga zostanie zwrócona na potrzebę lepszego dostosowania tych przepisów do najnowszych osiągnięć naukowych i technologicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i równych warunków produkcji zwierzęcej na obszarze UE oraz poza Unią.

Priorytetem będzie również kwestia zachowania konkurencyjności sektora hodowli roślin. Kontynuowana będzie praca nad projektem rozporządzenia w sprawie nowych technik genomowych oraz nad projektem rozporządzenia w sprawie obrotu materiałem rozmnożeniowym roślin, z uwzględnieniem wyzwań związanych ze zmianami klimatu oraz rozwojem innowacji w rolnictwie. Podjęte zostanie działanie aby zapewnić trwałość i odporność lasów europejskich – kontynuowane będą prace nad projektem rozporządzenia w sprawie monitorowania lasów oraz projektem rozporządzenia w sprawie produkcji i obrotu leśnym materiałem rozmnożeniowym.

W obszarze rybołówstwa uwaga zostanie zwrócona na konkurencyjność floty UE poprzez zagwarantowanie jej interesów w negocjacjach z regionalnymi organizacjami zarządzania rybołówstwem oraz w porozumieniach UE z krajami trzecimi. Zostaną poczynione wysiłki aby zapewnić, by decyzje dotyczące stad połowowych podejmowane były z uwzględnieniem najlepszej dostępnej wiedzy naukowej oraz społeczno-ekonomicznych aspektów rybołówstwa. Negocjowane będą zmiany w zakresie uprawnień do połowów na rok 2025 w Morzu Północnym, Morzu Śródziemnym oraz Morzu Czarnym, a także w Atlantyku, oraz uprawnienia do połowów stad głębinowych.

W zakresie współpracy dwustronnej i wielostronnej z przybrzeżnymi krajami trzecimi oraz umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonego rybołówstwa, wzmocniona zostanie współpraca z Norwegią, Islandią i Wyspami Owczymi.

Przeprowadzone zostaną prace nad transpozycją do prawa UE ustaleń z Generalnej Komisji Rybołówstwa Morza Śródziemnego (GFCM) oraz zmianą rozporządzenia w sprawie określonych środków podejmowanych w celu ochrony stad ryb względem państw pozwalających na niezrównoważone połowy.

Zainicjowane zostaną wstępne dyskusje w sprawie przeglądu Wspólnej Polityki Rybołówstwa.

BEZPIECZEŃSTWO ZDROWOTNE

Prezydencja skoncentruje się na cyfrowej transformacji opieki zdrowotnej, zdrowiu psychicznym dzieci i młodzieży oraz promowaniu zdrowia i profilaktyki chorób. Przeprowadzona zostanie debata na temat leków krytycznych i bezpieczeństwa lekowego w UE, w tym dywersyfikacji łańcuchów dostaw leków i wsparcia produkcji leków w UE, a także zapewnienia przystępności cenowej leków. Poruszane będą także kwestie cyberbezpieczeństwa wyrobów medycznych, szpitali i dostawców opieki zdrowotnej. W obszarze zagrożeń dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży szczególnym obszarem uwagi będą kwestie związane z rozwojem technologii cyfrowych oraz zagrożeniom związanym z wykorzystywaniem internetu, zwłaszcza platform komunikacyjnych. Podejmowane będą także kwestie roli sportu w procesie edukacji dzieci i młodzieży, przeciwdziałania zagrożeniom wpływającym na pogorszący się poziom sprawności dzieci i młodzieży oraz potrzeby wypracowania nowych inicjatyw służących promocji aktywnego stylu życia.

Monika Świeżawska
Departament Wsparcia Eksportu KOWR

CZYM JEST PREZYDENCJA W RADZIE UE?

Rada Unii Europejskiej, wraz z Parlamentem Europejskim, jest głównym organem decyzyjnym Unii Europejskiej. Rada UE reprezentuje rządy wszystkich państw członkowskich. Na jej forum spotykają się ministrowie krajów UE, odpowiedzialni za poszczególne obszary polityki. Rada UE, wraz z Parlamentem Europejskim, negocjuje i uchwała unijne akty prawne. Zakres kompetencji Rady obejmuje również zawieranie, w imieniu UE, umów międzynarodowych, uchwalanie, wraz z Parlamentem Europejskim, budżetu unijnego, koordynację polityki państw członkowskich w określonych dziedzinach. Rada UE także tworzy unijną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oraz dba, we współpracy z wysokim przedstawicielem Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, o spójność i skuteczność działań zewnętrznych UE⁴.

Pracami Rady UE kieruje prezydencja. Jest to funkcja sprawowana przez państwa członkowskie rotacyjnie, co sześć miesięcy, zgodnie z ustalonym porządkiem. Prezydencja stoi na straży zachowania ciągłości działań UE. Zwołuje spotkania w ramach prac Rady UE oraz przewodniczy spotkaniom. Dbą o współpracę pomiędzy państwami członkowskimi oraz osiągnięcie porozumienia. Prowadzi także współpracę i koordynuje działania z pozostałymi instytucjami UE. Polska sprawuje prezydencję w Radzie UE po raz drugi (pierwszy raz tę funkcję nasz kraj pełnił w drugiej połowie 2011 r.).

Aby zapewnić możliwość określania długoterminowych celów oraz zachować ciągłość i spójność kierunku prac, wprowadzony został system trio Prezydencji. System ten oznacza, że grupa trzech państw członkowskich sprawujących prezydencję kolejno po sobie, ściśle współpracuje, opracowując wspólny program i określając priorytety prac Rady UE na okres 18 miesięcy. Szczegółowy program prac, opracowywany następnie przez każdą z prezydencji, oparty jest na tej wspólnie uzgodnionej agendzie. Polska tworzy trio Prezydencji wraz z Danią i Cyprzem – które kolejno obejmą przewodnictwo w Radzie UE po zakończeniu sprawowania tej funkcji przez Polskę.

⁴ Więcej informacji na temat Rady UE na stronie <https://www.consilium.europa.eu/pl/council-eu/>.

ROZWÓJ ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH PRIORYTETEM KOWR

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, zgodnie z powierzonymi obowiązkami ustawowymi, realizuje zadania wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich.

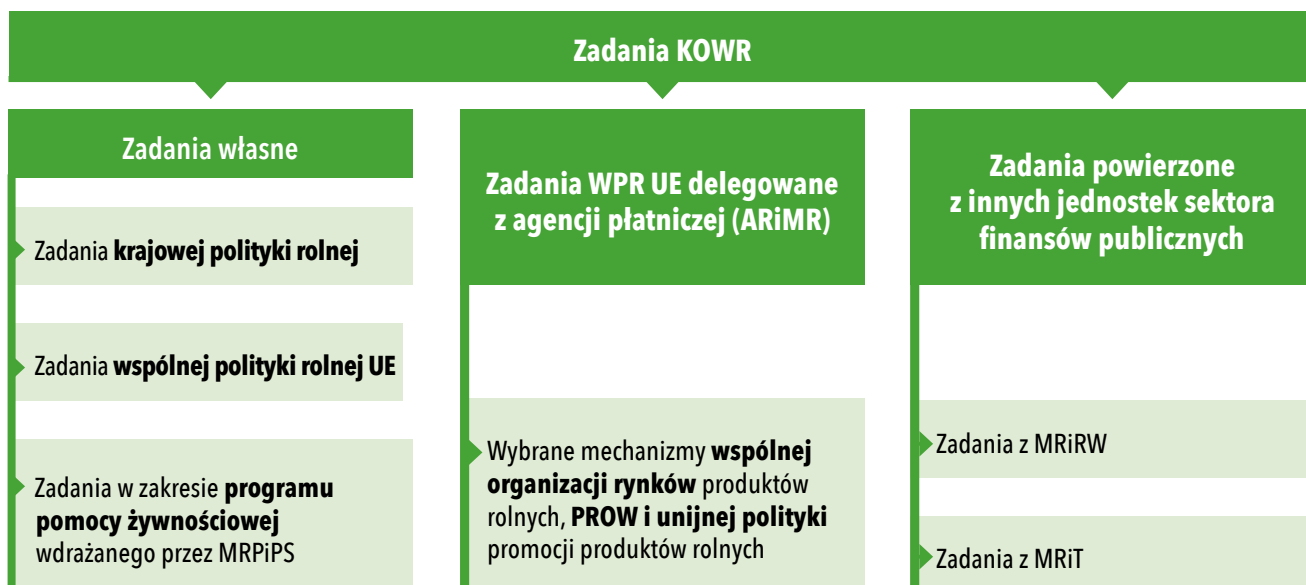
Zakres działalności KOWR jest bardzo zróżnicowany – dotyczy około 70 procesów/ mechanizmów/programów/ zadań wynikających z ustaw i rozporządzeń, w tym skutkujących i nieskutkujących wypłatą środków finansowych (wymaganych przepisami unijnymi i krajowymi w odniesieniu do niektórych rynków rolnych, niezwykle istotnych dla organizacji tych rynków i procesów zachodzących w rolnictwie). KOWR m.in. wydaje każdego roku kilkadziesiąt tysięcy decyzji i innych rozstrzygnięć w sektorze rolno-żywnościowym.

Ze względu na charakter działalności, jako **agencji wykonawczej, katalog zadań** realizowanych przez KOWR **ma charakter otwarty**.

**Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa**

Grupy zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

Źródło: opracowano w Biurze Analiz i Strategii KOWR.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

GOSPODARUJE PAŃSTWOWĄ ZIEMIĄ

- **gospodarowanie 1,3 mln ha państwowych gruntów będących w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP)** w celu realizacji założeń polityki społeczno-gospodarczej państwa, zwłaszcza na rzecz wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej w zakresie tworzenia i poprawy struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych, tworzenia warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu WRSP, restrukturyzacji i prywatyzacji mienia Skarbu Państwa użytkowanego na cele rolnicze oraz rozwoju obszarów wiejskich;

REALIZUJE USTAWĘ O KSZTAŁTOWANIU USTROJU ROLNEGO

- m.in. **obróć nieruchomościami rolnymi na rynku prywatnym** określonymi w ustawie oraz **nabywanie nieruchomości rolnych na rynku prywatnym, które wchodzą w skład Zasobu WRSP** i są przeznaczone głównie na powiększanie przez rolników indywidualnych gospodarstw rodzinnych);

NADZORUJE SPÓŁKI SKARBU PAŃSTWA

- **nadzór właścicielski nad 31 spółkami hodowli roślin uprawnych i zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej** (biorąc pod

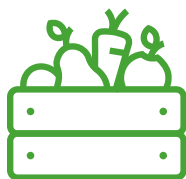
uwagę strategiczne znaczenie tych spółek w pracach hodowlanych na rzecz **postępu biologicznego w rolnictwie**)¹ oraz **wykonywanie prawa z udziałów i akcji wobec 16 spółek utworzonych lub nabytych** w ramach realizacji przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, ustawy o KOWR oraz ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa;

WSPIERA PRODUCENTÓW ROLNYCH I SAMORZĄDY

- udzielanie **bezzwrotnej pomocy finansowej** oraz **nieodpłatne przekazywanie gruntów i mienia Zasobu WRSP** (w tym głównie jednostkom samorządu terytorialnego na rzecz realizacji zadań publicznych w celu rozwoju obszarów wiejskich);
- **pomoc producentom rolnym w trudnej sytuacji ekonomicznej** poprzez:
 - **obniżenie czynszu dzierżawnego za grunty** Zasobu WRSP,
 - **umorzenie części lub całości czynszu dzierżawnego** za mienie Zasobu WRSP,
 - **odroczenia terminu płatności lub rozłożenia na raty** należności z tytułu dzierżawy lub zakupu z rozłożeniem na raty mienia Zasobu WRSP,
 - udzielanie **pożyczek** na wsparcie przedsięwzięć mających na celu rozwój obszarów wiejskich z przeznaczeniem środków na finansowanie działań innowacyjnych lub rozwojowych związanych z produkcją roślinną, zwierzęcą, hodowlą,
 - **restrukturyzację zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne** poprzez przejęcie długu powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej pod warunkiem przeniesienia własności całości albo części nieruchomości rolnych na rzecz Skarbu Państwa, a następnie grunty **są wydzierżawiane dotychczasowym właścicielom**,
 - obsługę **Funduszu Ochrony Rolnictwa** w celu przyznania i wypłacenia rekompensat producentowi rolnemu, który nie otrzymał zapłaty za produkty rolne wyprodukowane przez tego producenta rolnego i zbyte podmiotowi skupującemu, który stał się niewypłacalny;

¹ Nadzorowane przez KOWR spółki odnoszą liczne sukcesy hodowlane (np. nowe odmiany roślin i wysoki poziom wydajności stad bydła) oraz sportowe (w tym podczas krajowych i zagranicznych wyścigów konnych, pokazów i aukcji oraz w czempionatach i rankingach krajowych oraz europejskich).

PROMUJE POLSKIE PRODUKTY ROLNO-ŻYWNOŚCIOWE

- **wsparcie wymiany handlowej i promocji produktów rolno-spożywczych za granicą** (poprzez organizowanie pod wspólnym hasłem/znakiem „Poland tastes good”, m.in.: stoisk narodowych na najważniejszych targach rolno-spożywczych na świecie i towarzyszących im misji handlowych dla polskich przedsiębiorców, rozmów b2b (stacjonarnie i online) dla polskich przedsiębiorców z potencjalnymi kontrahentami zagranicznymi, misji przyjazdowych zagranicznych przedsiębiorców do Polski, webinarów informacyjnych na temat możliwości współpracy handlowej na rynkach zagranicznych, działań promocyjnych w Internecie, oraz działań promocyjnych w zagranicznych mediach branżowych)²;
- prowadzenie **współpracy międzynarodowej** z podmiotami zagranicznymi (prywatnymi i publicznymi rangi agencji rządowych i ministerstw oraz placówkami dyplomatycznymi), a także polskimi placówkami za granicą i Zagranicznymi biurami Handlowymi Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH);
- obsługa w ramach **mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”** organizacji branżowych i/lub międzybranżowych, a także organizacji producentów w realizacji działalności promocyjnej i informacyjnej (programów prostych), prowadzonej na rynkach zarówno UE, jak i państw pozaunijnych;
- **realizacja sektorowego programu promocji sektora spożywczego** – KOWR podpisał z Ministerstwem Rozwoju i Technologii umowę o partnerstwie w zakresie realizacji projektu „Umieędzynarodowienie MŚP – BRAND HUB”, działanie 2.26 w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021–2027”;
- **prowadzenie i wsparcie na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym działań promocyjnych, informacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych** (w tym w formie: **wystaw, pokazów oraz konkursów**), w szczególności dotyczących:

- **produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także krajowych i unijnych systemów jakości produktów spożywczych** (w tym: żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej, hasła **#KupujŚwiadomie**, znaku **PRODUKT POLSKI** i certyfikatu **produkcji ekologicznej UE**),
 - **upowszechniania postępu biologicznego w rolnictwie w zakresie hodowli roślin uprawnych oraz zwierząt gospodarskich** (głównym celem tych działań jest promocja i prezentacja efektów pracy hodowlanej spółek nadzorowanych przez KOWR m.in. poprzez angażowanie się w **wydarzenia na skalę ogólnopolską i międzynarodową** z możliwością dotarcia do: hodowców, rolników, partnerów biznesowych, konsumentów i innych potencjalnych klientów);
- wspieranie w ramach **PROW 2014–2020** producentów rolnych przystępujących do **systemów jakości** oraz grupy producentów realizujące inicjatywy informacyjne i promocyjne na rynku wewnętrznym w zakresie certyfikowanych produktów żywnościowych wysokiej jakości;

- obsługa **10 branżowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych (mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, ziarna zbóż i przetworów zbożowych, owoców i warzyw, mięsa drobiowego, ryb, roślin oleistych)** utworzonych w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia oraz wzmocnienia wizerunku polskich produktów rolno-spożywczych (rocznie około 9 tys. podmiotów dokonuje wpłat na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych);

WSPIERA OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

- realizacja zadań w ramach **programu pomocy żywnościowej** (mającego na celu dystrybucję żywności wśród najuboższych osób w kraju). Z pomocy korzysta co roku ponad 1 mln uprawnionych osób w kraju, którym dostarczane jest blisko 40–60 tys. ton produktów rolno-spożywczych;

² Dzięki wsparciu m.in. przez KOWR w nawiązywaniu kontaktów handlowych przez polskich przedsiębiorców dynamicznie zwiększa się z roku na rok wartość polskiego eksportu towarów rolno-spożywczych. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie od stycznia do listopada 2024 r. wartość eksportu towarów rolno-spożywczych z Polski wyniosła 49,2 mld euro (212 mld zł) i była o 2,3% (1,1 mld euro) wyższa w stosunku do analogicznego okresu 2023 r.

WSPIERA KONSUMPCJĘ

- realizacja „**Programu dla szkół**” WPR (polegającego na bezpłatnym udostępnianiu dzieciom ze szkół podstawowych porcji owoców i warzyw, soków owocowych oraz mleka i przetworów mlecznych) – w każdym roku szkolnym program realizowany jest w około 11,8 tys. szkołach podstawowych w kraju, a owoce, warzywa oraz mleko i ich przetwory otrzymuje bezpłatnie 1,7 mln dzieci;

REALIZUJE MECHANIZMY WPR HANDLU ZAGRANICZNEGO

- realizacja 17 mechanizmów w ramach regulacji **handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi z krajami spoza Unii Europejskiej**;

REGULUJE RYNKI ROLNE

- monitorowanie i kontrolowanie **obowiązku zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych**;
- monitorowanie rynków rolnych** (mleka i cukru), **działania kontrolujące uprawy** (na rynkach: tytoniu, winorośli i wina, maku, konopi włóknistych) oraz **prowadzenie rejestrów działalności regulowanej** (na rynkach: wyrobów tytoniowych, wyrobów winiarskich, napojów spirytusowych, alkoholu etylowego);
- sporządzanie **szacunków strat w sektorze drobiarstwa** w związku z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI) u drobiu;

- działania interwencyjne WPR w celu stabilizacji rynków rolnych**;

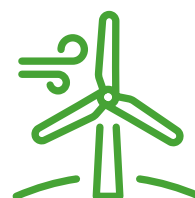
UDOSTĘPNIĄ ANALIZY RYNKOWE

- opracowywanie i upowszechnianie **informacji dotyczących rynków produktów rolnych i żywnościowych**;

REALIZUJE ZADANIA INNOWACYJNE I ROZWOJOWE

- dostarczanie nowoczesnych i optymalnych rozwiązań IT dla sektora rolnego**, w tym przez rozbudowę platformy eRolnik, która upraszcza załatwianie spraw urzędowych poprzez internet (<https://erolnik.gov.pl/#/>).
- realizacja **działań i projektów rozwojowych oraz inwestycyjnych** w zakresie **innowacyjności** w sektorze rolno-spożywczym;

WSPIERA ROZWÓJ OZE

- prowadzenie **działań informacyjnych i promocyjnych** oraz w zakresie **monitorowania rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE) w rolnictwie**.

Henryk Smolarz
Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka
Wsparcia Rolnictwa

ZAGRANICZNE DZIAŁANIA KOWR WSPIERAJĄCE EKSPORT POLSKIEJ ŻYWNOSCI

Polski sektor rolno-spożywczy w ostatnich latach notuje znaczące sukcesy na rynkach międzynarodowych. Wartość wywozu produktów rolno-spożywczych z Polski w 2023 r. osiągnęła rekordowy poziom 51,8 mld euro, co stanowiło 14,7% całkowitego polskiego eksportu. Te imponujące wyniki są efektem nie tylko wysokiej jakości polskich produktów, lecz także systematycznych działań prowadzonych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

KOWR jest kluczową instytucją wspierającą polski sektor rolno-spożywczy, która realizuje szereg zadań mających na celu promocję polskiej żywności za granicą oraz wspiera eksporterów w zdobywaniu nowych rynków. Działania te wynikają ze znaczenia eksportu żywności dla polskiej gospodarki oraz potrzeby utrzymania konkurencyjności polskich produktów na rynkach międzynarodowych.

Dlaczego wspieramy eksport polskiej żywności? Odpowiedź tkwi w strukturze polskiego rolnictwa i przemysłu spożywczego. Polska produkuje znaczące nadwyżki żywności w stosunku do potrzeb rynku wewnętrznego. Dalszy rozwój tego sektora w dużej mierze zależy więc od możliwości sprzedaży zagranicznej. Dostrzegając ten potencjał, koncentrujemy się na budowaniu rozpoznawalności polskich produktów za granicą pod wspólnym hasłem "Poland tastes good".

Nasze działania w zakresie wspierania eksportu są wielotorowe i kompleksowe. Obejmują one przede wszystkim organizację narodowych stoisk informacyjno-promocyjnych podczas najważniejszych międzynarodowych targów branżowych, powiązanych z szeregiem działań wspierających tę obecność, w tym m.in. promocję w mediach czy organizację spotkań biznesowych. W 2025 r. planujemy udział w 24 prestiżowych wydarzeniach targowych na kluczowych rynkach eksportowych. Organizujemy także misje handlowe – zarówno wyjazdowe dla polskich przedsiębiorców, jak i przyjazdowe dla zagranicznych importerów i dystrybutorów.

Istotnym elementem naszych działań jest wsparcie informacyjne i analityczne. Przygotowujemy szczegółowe analizy rynkowe oraz prowadzimy monitoring sytuacji na kluczowych rynkach eksportowych. Nasze opracowania obejmują analizy trendów rynkowych, badania preferencji konsumentów, analizy regulacji prawnych oraz identyfikację barier w dostępie do poszczególnych rynków. Przedsiębiorcy otrzymują także informacje o wymogach weterynaryjnych, fitosanitarnych oraz procedurach certyfikacji eksportowej. Te kompleksowe dane wspierają eksporterów w podejmowaniu strategicznych decyzji biznesowych i minimalizują ryzyko związane z wchodzeniem na nowe rynki.

Promocja polskiej żywności w mediach stanowi kolejny kluczowy obszar naszych działań. Prowadzimy kampanie w międzynarodowych mediach branżowych, prasie specjalistycznej oraz na platformach społecznościowych. Nasze działania komunikacyjne koncentrują się na podkreślaniu wysokiej jakości polskich produktów, ich walorów smakowych oraz zgodności z najwyższymi standardami bezpieczeństwa żywności. Wykorzystujemy przy tym różnorodne formaty – od artykułów eksperckich i wywiadów, przez materiały wideo, po interaktywne treści w mediach społecznościowych. Dzięki tym działaniom skutecznie budujemy świadomość marki polskiej żywności wśród zagranicznych odbiorców i konsumentów¹.

Znaczenie eksportu żywności dla polskiej gospodarki trudno przecenić. W ciągu 20 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej wartość eksportu produktów rolno-spożywczych wzrosła ponad

¹ Aktualne informacje na temat działań realizowanych w ramach projektu „Poland Tastes Good” dostępne są na bieżąco na stronie <https://www.polandtastesgood.pl/> oraz na profilach w mediach społecznościowych.

10-krotnie. Co więcej, sektor ten generuje stałą nadwyżkę w handlu zagranicznym – w 2023 r. dodatnie saldo wyniosło 18,6 mld euro. Eksport żywności stanowi więc istotne źródło wpływów dla polskiej gospodarki i przyczynia się do stabilizacji bilansu handlowego kraju.

Wsparcie eksportu przez KOWR jest szczególnie istotne w kontekście rosnącej konkurencji na rynkach międzynarodowych. Polscy producenci muszą konkurować nie tylko ceną, ale przede wszystkim jakością i innowacyjnością swoich produktów. KOWR pomaga w budowaniu przewag konkurencyjnych poprzez promocję polskiej żywności jako produktów wysokiej jakości, wytwarzanych zgodnie z najwyższymi standardami bezpieczeństwa żywności.

Kluczowym elementem działań KOWR jest także dywersyfikacja rynków eksportowych. Choć Unia Europejska pozostaje głównym odbiorcą polskiej żywności (73% eksportu w roku 2023), KOWR aktywnie wspiera ekspansję na rynki pozaunijne. Szczególną uwagę poświęcamy rynkom perspektywnym w Azji, na Bliskim Wschodzie oraz w obydwu Amerykach. W 2025 r. KOWR planuje szereg działań promocyjnych na tych właśnie rynkach.

Efektywność działań KOWR znajduje odzwierciedlenie w wynikach eksportowych. W pierwszych ośmiu miesiącach 2024 r., mimo trudnych warunków rynkowych, wartość eksportu produktów rolno-spożywczych utrzymała się na wysokim poziomie 34,7 mld euro. Szczególnie dynamicznie rośnie eksport na niektóre rynki pozaunijne – na przykład do Turcji (wzrost o 35%) czy Szwajcarii (wzrost o 52%).

Wsparcie eksportu przez KOWR ma charakter systemowy i długofalowy. W wielu krajach działamy już od wielu lat, poszerzając świadomość odbiorców o polskiej żywności, jak również wspierając kolejne polskie firmy w eksporcie żywno-

ści. Planując i realizując nasze działania, nie tylko reagujemy na potrzeby eksporterów na bieżąco analizując zgłaszane potrzeby, lecz także aktywnie poszukujemy nowych możliwości rozwoju eksportu polskiej żywności. Proaktywne działanie jest szczególnie istotne w obliczu globalnych wyzwań, z jakimi mierzą się polscy eksporterzy, takich jak zmiany klimatyczne, sytuacja geopolityczna, konflikty międzynarodowe czy zmieniające się wymagania konsumentów.

.....

Znakomite wyniki eksportu artykułów rolno-spożywczych z Polski to wielki sukces krajowych producentów. Unijni partnerzy chętnie kupują polską żywność, ale równie ważne, jak rozwijanie kontaktów biznesowych w Unii Europejskiej jest nawiązywanie nowych relacji z krajami pozaunijnymi. Temu służą działania KOWR na rynkach zagranicznych, które wspierają działania eksporterów poprzez organizowanie ich udziału w targach, spotkania biznesowe, co uwiarygadnia polską żywność wśród kontrahentów i konsumentów z zagranicy.

Lucjan Zwołak
Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR

.....

Dlatego też oprócz działań prowadzonych pod wspólnym hasłem "Poland tastes good" KOWR realizuje lub wspiera realizację innych projektów, których celem jest zwiększenie sprzedaży żywności wytworzonej w Polsce na rynkach zagranicznych. Są to:

- bezpośrednie działania realizowane w ramach Sektorowego Programu Promocji w ramach projektu „Umieędzynarodowienie MŚP – BRAND HUB” działanie 2.26 w ramach Programu „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021–2027” (FENG)²;

- działania organizacji zrzeszających producentów i przetwórców realizowane z wykorzystaniem środków Wspólnej Polityki Rolnej³;
- działania organizacji branżowych realizowanej z wykorzystaniem Funduszy Promocji Produktów Rolno-Spożywczych⁴.

Kompleksowe wsparcie, połączone z wysoką jakością polskich produktów rolno-spożywczych, tworzy solidne podstawy do dalszego rozwoju eksportu. W perspektywie najbliższych lat możemy oczekiwać dalszego wzrostu znaczenia polskiej żywności na rynkach międzynarodowych, co będzie miało pozytywny wpływ zarówno na sektor rolno-spożywczy, jak i na całą polską gospodarkę.

Piotr Kondraciuk
Dyrektor Departamentu Wsparcia Eksportu KOWR

² Więcej informacji na: <https://www.gov.pl/web/kowr/sektorowy-program-promocji>.

³ Szerzej: <https://www.gov.pl/web/kowr/promocja-ze-srodkow-wpr-programy-proste>.

⁴ Bliższe informacje znajdziesz: <https://www.gov.pl/web/kowr/fundusze-promocji>.

CZYM JEST UNIJNY SYSTEM OCHRONY OZNACZEŃ GEOGRAFICZNYCH?

Unijny system obejmuje oznaczenia geograficzne produktów rolnych i środków spożywczych oraz napojów spirytusowych. Informują one konsumentów o specyfice i unikatowości tych wyrobów. Procesom tym towarzyszy ochrona dziedzictwa kulinarnego i kulturowego, promocja tradycji i rozpowszechnianie jej w Europie. Warto skorzystać z przewag rynkowych, jakie dają oznaczenia geograficzne, jak również z dostępnych form wsparcia służących rozwojowi tej wysokojakościowej produkcji.

Zgodnie z unijnymi ramami prawnymi dotyczącymi oznaczeń geograficznych¹, w zależności od tego, jak silny jest związek między cechami produktu a jego pochodzeniem geograficznym, rozróżnia się „chronioną nazwę pochodzenia” (ChNP) lub „chronione oznaczenie geograficzne” (ChOG). Trzeci znak podobny do już wspomnianych dotyczy unijnego systemu, jakim jest „gwarantowana tradycyjna specjalność” (GTS). Więcej na ten temat w dalszej części artykułu.

Minister ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest organem właściwym na szczeblu krajowym w zakresie rejestracji oznaczeń geograficznych dotyczących produktów rolno-spożywczych.

KORZYŚCI ZE STOSOWANIA CHNP, CHOG ORAZ GTS

Dziś przywiązuje się coraz większą wagę do jakości produktu, a jego unikatowość potwierdzona certyfikatem jest walorem, za który konsumenci są skłonni więcej zapłacić. To jest niewątpliwa szansa dla producentów, ale również częsty powód do niepokojów z ich strony. Obawy rodzą się wtedy, gdy wytwórca lub wytwórca oryginalnego produktu trafi/trafią na nieuczciwą konkurencję, która podrabia produkt oryginalny, co wiąże się z oczywistą stratą finansową. Taka sytuacja może prowadzić na drogę sądową w celu szukania sprawiedliwości, ale czasem takie rozwiązanie może okazać się zbyt trudne, kosztowne lub czasochłonne, aby mogło zostać podjęte przez poszkodowany podmiot.

Na szczęście produkt z oznaczeniem geograficznym podlega ochronie. W momencie poinformowania właściwego organu dochodzeniem do prawdy zajmuje się urząd, który jest znacznie lepiej wyposażony w środki do radzenia sobie w spornych sytuacjach.

Rejestracja nazwy produktu jako oznaczenia geograficznego, nazwy pochodzenia lub gwarantowanej tradycyjnej specjalności gwarantuje, że nikt na terenie całej Unii Europejskiej nie może bezprawnie używać w obrocie zarejestrowanej nazwy. Prawo do używania znaku graficznego oraz zarejestrowanej nazwy mają wyłącznie producenci, którzy pochodzą z zarejestrowanego terytorium, wytwarzający produkt zgodnie ze specyfikacją na określonym obszarze geograficznym. Przyznanie oznaczenia chroni zatem producentów przed nieuprawnionym wykorzystywaniem nazwy produktu i pozwala na podkreślenie jego unikalności.

Dla konsumentów natomiast oznaczenia stanowią doskonałą informację marketingową na temat produktów o wysokiej wartości dodanej, dostarczając rzetelnej wiedzy o pochodzeniu produktów i ich cechach oraz tradycyjnych metodach produkcji. Dają możliwość rozpoznania i nabycia przez zainteresowanych konsumentów produktów z danego regionu oraz stanowią gwarancję, że produkty są oryginalnymi artykułami, a nie imitacjami.

¹ Oznaczenie geograficzne jest prawem własności intelektualnej. Chroni nazwę produktu, który ma określone pochodzenie geograficzne i zawdzięcza właściwości i/lub reputację swojemu szczególnemu pochodzeniu. Oznaczenie geograficzne może również odnosić się do produktów przemysłowych.

OBOWIĄZKI

Jednak aby korzystać z ochrony prawnej w zakresie własności intelektualnej czy przemysłowej, produkt musi być najpierw zarejestrowany w ramach systemu jakości żywności w jednej z trzech kategorii: Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP), Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG) i Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS)². Rejestracja nazwy rozpoczyna się wystąpieniem z wnioskiem o rejestrację przez grupę producentów posiadających „uzasadniony interes”. Ta grupa może składać się rolników, przetwórców, a nawet dystrybutorów, i jest ona otwarta dla każdego, kto na danym terenie wytwarza dany produkt zgodnie ze specyfikacją.

Ta specyfikacja – wcześniej opracowana i zarejestrowana na poziomie unijnym – jest przedmiotem kontroli ze strony upoważnionej do tego jednostki certyfikującej albo organu właściwego jakim jest Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (WIJHARS). Ich zadaniem jest obiektywne skontrolowanie procesu produkcji i przyznanie certyfikatu jakości. WIJHARS jest również organem właściwym do przeprowadzenia kontroli u producentów niezarejestrowanych oraz do wyciągnięcia z tego faktu stosownych konsekwencji.

CZYM SIĘ RÓŻNIĄ OZNACZENIA ?

Chroniona Nazwa Pochodzenia oznacza nazwę produktu pochodzącego z określonego regionu, miejsca lub kraju. Jakość lub cechy charakterystyczne tego produktu są wynikiem oddziaływania środowiska geograficznego, na które składają się zarówno czynniki naturalne, jak i ludzkie. Chroniona Nazwa Pochodzenia odnosi się do obszaru geograficznego, na którym odbywają się **wszystkie etapy produkcji danego wyrobu**. Jest to oznaczenie najsilniejszego związku z regionem.

Chronione Oznaczenie Geograficzne oznacza nazwę produktu pochodzącego z określonego regionu, miejsca lub kraju, którego jakość, renoma lub inne cechy charakterystyczne są wynikiem danego pochodzenia geograficznego. Chronione Oznaczenie Geograficzne odnosi się do obszaru geograficznego, na którym odbywa się **co najmniej jeden z etapów produkcji danego wyrobu**.

Gwarantowana Tradycyjna Specjalność oznacza produkt, który posiada specyficzny charakter odróżniający go od podobnych produktów należących do tej samej kategorii oraz udokumentowaną, **co najmniej 30-letnią tradycję i historię jego wytwarzania**. Nazwa produktu powinna być sama w sobie oryginalna albo odnosić się do oryginalnych cech produktu.

Do chwili obecnej w unijnym systemie regionalnych i tradycyjnych produktów zarejestrowano 47 polskich produktów oraz 2 napoje spirytusowe – łącznie 49.

STATYSTYKI

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. do wprowadzania do obrotu produktów ChNP, ChOG i GTS było upoważnionych 386 producentów. Najwięcej producentów wytwarza jabłka grójeckie i rogałe świętomarcińskie. Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych prowadzi wykaz producentów posiadających ważne świadectwo jakości lub certyfikat, który dostępny jest na stronie: <https://www.gov.pl/web/ijhars/wykaz-producentow-chnp-chog-gts>.

Równocześnie mamy również dostęp do systemu eAmbrosia, czyli rejestru nazw produktów rolnych, win i napojów spirytusowych, które są zarejestrowane i chronione w całej UE. Rejestr ten zapewnia bezpośredni dostęp do informacji o wszystkich zarejestrowanych oznaczeniach geograficznych, w tym o prawnych instrumentach ochrony i specyfikacjach produktów. Wyświetla także najważniejsze daty i linki do wniosków i publikacji przed rejestracją oznaczeń geograficznych.

Polskie produkty zarejestrowane:

- **Chroniona Nazwa Pochodzenia:** bryndza podhalańska, oscypek, redykołka, wiśnia nadwiślanka, podkarpacki miód spadziowy, karp zatorski, fasola wrzawska, miód z Sejneńszczyzny/Łódzkiej/Sejny/Lazdiju krašto medus (wniosek transgraniczny złożony wspólnie z Litwą), fasola „Piękny Jaś” z Doliny Dunajca/fasola z Doliny Dunajca, miód spadziowy z Beskidu Wyspowego;
- **Chronione Oznaczenie Geograficzne:** miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich, rogal świętomarciński, wielkopolski ser smażony, andruty kaliskie, truskawka kaszubska/kaszëbskô malëna, fasola korczyńska, miód kurpiowski, kielbasa lisiecka, suska sechłowska, obwarzanek krakowski, jabłka łacie, śliwka szydlowska, chleb prądnicki, miód drahimski, jabłko grójeckie, kołacz śląski/kołacz śląski, ser koryciński swojski, jagnięcina podhalańska, cebularz lubelski, krupnioki śląskie,

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2024/1143 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie oznaczeń geograficznych w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności i określeń jakościowych stosowanych fakultatywnie w odniesieniu do produktów rolnych, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, (UE) 2019/787 i (UE) 2019/1753 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1151/2012.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o rejestracji i ochronie nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych, win lub napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 588).

kielbasa biała parzona wielopolska, kielbasa piaszczańska, czosnek galicyjski, podpiwek kujawski, powidła śliwkowe z Doliny Dolnej Wisły, wędzone jabłko sechłońskie;

- **Gwarantowana Tradycyjna Specjalność:** miody pitne: półtorak, dwójniak, trójniak, czwórniak staropolskie tradycyjne, olej rydzowy tradycyjny, pieriekaczewnik, kielbasa jałowcowa staropolska, kielbasa myśliwska staropolska, kabanosy staropolskie, kielbasa krakowska sucha staropolska, twaróg wędzony.

WSPARCIE

Oprócz wspomnianych już korzyści z oznaczeń geograficznych do zestawu zalet należy dołożyć jeszcze jedną. Jest nią możliwość skorzystania z pomocy finansowej na rozwój już zarejestrowanych systemów jakości dostępnej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.

Zidentyfikowano konieczność wspierania producentów w ramach systemów jakości żywności, poprzez **rozwój zorganizowanych form współpracy** pomiędzy nimi zarówno w formie wertykalnej, jak i horyzontalnej, jak również dalsze wspieranie **działań informacyjno-promocyjnych** o tych produktach i systemach.

W ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023–2027 realizowane są dwie interwencje dedykowane producentom wytwarzającym produkty w ramach unijnych i krajowych systemów jakości żywności:

- a) I. 13.3 „Promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności” oraz
- b) I. 13.4 „Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności”.

I. 13.3 „Promowanie, informowanie i marketing dotyczący żywności wytwarzanej w ramach systemów jakości żywności” – budżet 37 mln euro. Ze środków I. 13.3 mogą skorzystać grupy producentów o dowolnej formie organizacyjno-prawnej, które składają się co najmniej z dwóch członków, którzy wytwarzają produkty rolne lub środki spożywcze w ramach unijnych lub krajowych systemów jakości.

Wsparcie jest realizowane w formie refundacji do 70% kosztów kwalifikowalnych poniesionych w związku z przeprowadzeniem operacji o charakterze informacyjno-promocyjno-marketingowej dotyczącej ww. produktów, która będzie mogła być prowadzona w okresie 2 lat. **Maksymalna możliwa do uzyskania kwota wsparcia na jedną operację wynosi 1,75 mln zł, co oznacza, że budżet na całą kampanię informacyjno-promocyjną wraz z wkładem własnym to 2,5 mln zł.**

I nabór został zakończony w marcu 2024 r. Kolejny nabór wniosków zaplanowany został na I połowę 2026 r.

I. 13.4 „Rozwój współpracy producentów w ramach systemów jakości żywności” – budżet 21 mln euro. Ukierunkowuje wsparcie do podmiotów działających na rzecz rozwoju współpracy producentów ramach unijnych i krajowych, które składają się z co najmniej 5 członków (w tym co najmniej 4 musi być rolnikami), którzy wytwarzają produkty rolne lub środki spożywcze w ramach unijnych lub krajowych systemów żywności. Chodzi o zapewnienie dostępności produktów wytwarzanych w ramach tych systemów, poprzez m.in.:

- 1) zwiększenie wielkości produkcji lub
 - 2) zwiększenie wielkości sprzedaży produktów wytwarzanych w ramach danego systemu jakości żywności oraz co najmniej jedno z poniższych:
- dostosowanie produkcji prowadzonej w ramach danego systemu jakości żywności do zmian wynikających ze zmian klimatycznych, dobrostanu zwierząt, zmian rynkowych;
 - uwzględnienie w prowadzonej produkcji warunków zrównoważonego rozwoju rozwój wspólnych form marketingu i wspólnej identyfikacji produktu;
 - rozszerzenie rynku zbytu poprzez nowe kanały dystrybucji;
 - wejście w dalsze fazy łańcucha wartości poprzez realizowanie działalności przetwórczej.

Wsparcie przyznawane jest na okres 4 lat i obejmuje dwa obszary:

- A) **zarządzanie współpracą – ryczałt** dotyczący zarządzania wspólnymi działaniami w danym systemie jakości żywności (100%) oraz
- B) **refundacja do 70% kosztów kwalifikowalnych** wynikających z planu rozwoju współpracy w danym systemie jakości żywności, której wysokość nie może przekroczyć **200 tys. zł** w okresie 4 lat.

Maksymalna kwota pomocy dla beneficjenta w okresie 4 lat nie może przekroczyć kwoty **680 tys. zł**. I nabór wniosków zakończony został w listopadzie 2024 r. Kolejny nabór wniosków planowany jest w IV kwartale 2025 r. Ryczałt, który pomaga finansowo realizować plan rozwoju współpracy, to zestaw różnorodnych działań w zależności od charakteru produkcji oraz realizowanego celu. Może on obejmować wynajem powierzchni magazynowej albo sprzedaży, wynajem samochodu, a nawet opłacenie pracownika, który będzie się zajmował sprzedażą produktów, oraz wiele innych.

Z kolei refundowane mogą być m. in. określone badania, analizy i ekspertyzy, badania i analizy próbek produktów wymagane w danym systemie jakości, doradztwo, szkolenia, konsultacje, uzyskanie i utrzymanie ochrony wspólnego znaku towarowego. Szczegółowe wymogi interwencji dostępne są w wytycznych i regulaminie, które można znaleźć na stronie internetowej ARiMR.

Jan Golba

Zastępca Dyrektora Departamentu
Rolnictwa Ekologicznego i Jakości Żywności
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

JABŁKA GRÓJECKIE — POLSKI SYMBOL JAKOŚCI I TRADYCJI

Wybór jabłka jako oficjalnego owocu polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej nie był przypadkowy. Dzięki rejestracji nazwy jako Chronionego Oznaczenia Geograficznego (ChOG) jabłka grójeckie stały się nie tylko ambasadorem polskiego sadownictwa, ale również wizytówką sukcesu systemów jakości, które łączą ochronę regionalnych dóbr z otwieraniem nowych rynków.

– Jabłka grójeckie to nasza duma i symbol ciężkiej pracy setek sadowników z regionu, którzy przez lata doskonalili swoje rzemiosło – mówi Maciej Majewski, Prezes Zarządu Stowarzyszenia Sady Grójeckie. – Chronione Oznaczenie Geograficzne to dla nas coś więcej niż znak – to trampolina, dzięki której mogliśmy rozwinąć skrzydła i wzmocnić pozycję lidera w polskim sadownictwie.

HISTORIA SUKCESU

Choć jabłka grójeckie uzyskały oznaczenie w 2011 r., kiedy to produkt oficjalnie trafił na unijną listę chronionych oznaczeń geograficznych, to było ono efektem wieloletnich działań sadowników z regionu grójeckiego, którzy postanowili wspólnie podkreślić wyjątkowe cechy swoich owoców, wynikające z unikalnego mikroklimatu i tradycyjnych metod uprawy.

– Uzyskanie oznaczenia ChOG to była wspólna inicjatywa wielu osób, ale cieszę się, że mogłem być częścią tego procesu od samego początku. Już wtedy wiedzieliśmy, że certyfikacja nie tylko zabezpieczy jakość i renomę naszych jabłek, ale otworzy przed nami zupełnie nowe możliwości marketingowe i eksportowe – wspomina Jakub Kwiatkowski, współinicjator powołania stowarzyszenia, odpowiedzialny za działania marketingowe.

ChOG pomogło organizacji zbudować międzynarodową rozpoznawalność jabłek grójeckich, jednak wpływ oznaczenia wykracza poza kwestie wizerunkowe. Certyfikacja otworzyła przed producentami dostęp do programów wsparcia finansowanego ze środków unijnych, takich jak kampanie promocyjne czy interwencyjne działania rynkowe.

Stowarzyszenie od samego początku nie tylko promuje jabłka grójeckie, ale również pełni kluczową rolę w kompleksowym wsparciu sadowników na każdym etapie procesu certyfikacji.

– Jesteśmy dumni, że to, co dziś precyzyjnie definiuje rozporządzenie 2024/1143, wypracowaliśmy intuicyjnie, budując swój model działania na solidnych podstawach współpracy i dbałości o standardy – podkreśla Magdalena Wrotek-Figarska, Dyrektor Generalna Stowarzyszenia Sady Grójeckie.

Sady Grójeckie nadzorują proces legislacyjny związany z ochroną oznaczenia ChOG, przyznają numery identyfikacyjne gospodarstwom, monitorują jakość i zgodność produktu z wytycznymi oraz pomagają sadownikom w uzyskaniu certyfikatów. Ważnym obszarem ich działalności jest także wsparcie w przygotowywaniu wniosków o pomoc i płatności w ramach systemów jakości, co dla wielu producentów stanowi kluczowy element dalszego rozwoju.

AMBASADOR POLSKIEJ PREZYDENCJI

Decyzja o uczynieniu jabłka symbolem polskiej prezydencji w Radzie UE to wyraz uznania dla pozycji, jaką polskie jabłka, w tym grójeckie, zyskały na świecie.

– To dla nas ogromny zaszczyt i odpowiedzialność, ale również dowód, że nasze wysiłki zostały dostrzeżone – mówi Maciej Majewski. – Prezydencja Polski w Radzie UE to doskonała okazja, by zaprezentować jabłka grójeckie w nowym świetle i pokazać światu, jak dzięki współpracy, pasji i systemom jakości można osiągnąć sukces, który inspirować innych.

Materiał i zdjęcie: Stowarzyszenie Sady Grójeckie

JABŁKO – OFICJALNY OWOC POLSKIEJ PREZYDENCJI W RADZIE UE

Jako nasze dobro narodowe jabłko zostało ogłoszone oficjalnym owocem polskiej prezydencji. Nasz kraj może poszczycić się nie tylko ilością, lecz także jakością wytwarzanych jabłek. Smak polskiego owocu doceniają konsumenci na całym świecie.

Polska to prawdziwa potęga w produkcji tych owoców, które mają szczególne miejsce w rodzimej tradycji rolniczej, a ich walory odżywcze i smakowe są powszechnie cenione.

Wybór jabłka, jako oficjalnego owocu polskiej prezydencji podkreśla rolę rolnictwa i sadownictwa, a poprzez promowanie polskich jabłek na arenie międzynarodowej, jest wyrazem wsparcia krajowych producentów.

AUTENTYCZNY POLSKI SMAK

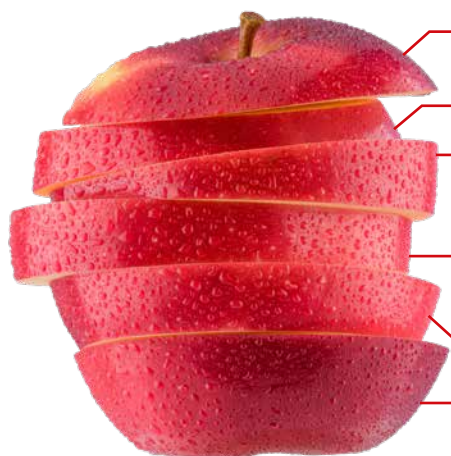
Polskie sadownictwo oferuje konsumentom duży wybór owoców o znakomitych walorach smakowych. Krajowe owoce charakteryzują się wysoką jakością, a bogata baza surowcowa naszego ogrodnictwa stwarza doskonałe warunki do rozwoju przemysłu przetwórczego.

DZIEŃ JABŁKA PRZEZ CAŁY ROK

W ramach działań pod hasłem #KupujŚwiadomie Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa promuje rodzimą żywność z oznaczeniami i certyfikatami jakości żywności oraz zachęca do wybierania owoców krajowej produkcji. To dzięki lokalnym sadownikom, którzy stawiają na jakość, polskie jabłka to nasze rodzime dobro.

Uczestnicy wydarzeń w ramach prezydencji w Polsce i Brukseli będą częstowani polskimi jabłkami, które zostały wpisane do unijnego rejestru jako Chronione Oznaczenie Geograficzne. To unijny znak przyznawany produktom regionalnym wyjątkowej jakości o nazwie nawiązującej do miejsca, w którym są wytwarzane, i podkreślającej ich związek z tym miejscem.

Rynek jabłek w Polsce

Polska jest **największym** producentem jabłek w Unii Europejskiej oraz 4. producentem tych owoców na świecie

150 tys. ha – powierzchnia sadow jabłoniowych w Polsce

ok. 3,2 mln ton – zbiory jabłek w Polsce*

Udział zbiorów jabłek w produkcji krajowej:

45% – woj. mazowieckie,

16% – woj. łódzkie,

15% – woj. świętokrzyskie,

9% – woj. lubelskie

około 80% - udział jabłek w zbiorach owoców w Polsce

ponad 70 zarejestrowanych odmian jabłoni. Najpopularniejsze odmiany jabłek uprawiane w Polsce: Idared, Jonagold, Szampion, Ligol, Golden Delicious, Red Delicious, Gala, Gloster, Lobo, Cortlad

Źródło: Biuro Analiz i Strategii KOWR, dane za rok 2023.

* wg szacunku GUS na rok 2024

W Unii Europejskiej chronionych jest 47 polskich produktów rolnych, w tym jabłka grójeckie i łuckie, a także wędzone jabłko sechlońskie, zarejestrowane jako Chronione Oznaczenie Geograficzne.

W rankingu portalu turystyczno-kulinarne Taste Atlas jabłka grójeckie i łuckie zostały uznane za jedno z najlepszych na świecie. Polskie jabłka zajęły odpowiednio drugie i trzecie miejsce [<https://www.tasteatlas.com/apples> (dostęp 12.01.2025 r.)].

ZDROWIE W KAŻDEJ PORCJI

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa realizuje „Program dla szkół”, który polega na bezpłatnym dostarczaniu owoców, warzyw i produktów mlecznych dla uczniów szkół podstawowych. Celem działania jest promowanie zdrowych nawyków żywieniowych wśród dzieci i młodzieży, a więc zachęcanie do spożywania owoców i warzyw. W asortymencie znajdują się również polskie jabłka.

Czy wiesz, że...

Jabłka od wieków zajmowały w polskiej kuchni i kulturze szczególne miejsce. Jabłko i jabłoni to symbole bardzo związane z Polską. Motyw jabłka znajdziemy w twórczości Jana Kochanowskiego, ale też w twórczości polskich noblistów: Czesława Miłosza i Wisławy Szymborskiej. Owocom przypisywano moc przyciągania miłości, szczęścia i zdrowia, dlatego też ozdabiano nimi drzewka bożonarodzeniowe.

W Europie jabłko to również symbol królewski – tak nazywa się złotą kulę wraz z berłem i koroną będące insygniami władzy.

Źródło: M. Tomaszewska-Bolalek, Tradycje kulinarne Polski, Warszawa 2023.

Szacuje się, że w ramach „Programu dla szkół”:

- w roku szkolnym 2023/2024 ok. 1,7 mln dzieci biorących udział w programie otrzymało ok. 42 mln porcji jabłek (na użytek Programu jako porcję przyjmuje się owoc o wadze co najmniej 150 g),
- w roku szkolnym 2024/2025 ok. 1,8 mln dzieci biorących udział w programie otrzyma łącznie ok. 32 mln porcji jabłek (w I semestrze ok. 16 mln porcji jabłek) (szacunki: Departament Wspierania Konsumpcji KOWR).

Jabłka są bogatym źródłem bogactwo cennych dla organizmu witamin, składników mineralnych oraz błonnika. Nie trzeba sięgać po importowane owoce egzotyczne, aby dostarczyć organizmowi niezbędnych witamin i składników odżywczych w okresie jesienno-zimowym. Zdaniem dietetyków warto wybierać rodzime produkty lokalne i sezonowe. KOWR do tego właśnie zachęca w ramach działań pod hasłem #KupujŚwiadomie.

'GOLDEN DELICIOUS'

'LOBO'

'REDCHIEF'

Poznaj odmiany:

'GOLDEN DELICIOUS'

Odmiana 'Golden Delicious' pochodzi z USA, gdzie została wyselekcjonowana w 1890 r. przez A.H. Mullinsa. W 1914 r. została wprowadzona do produkcji i od tego czasu jest jedną z bardziej rozpowszechnionych odmian jabłoni na świecie.

To cenna zimowa odmiana deserowa, ciesząca się dużą popularnością wśród konsumentów, głównie ze względu na walory smakowe. Jabłka tej odmiany charakteryzuje kremowo-żółty, soczysty, ścisły, kruchy, słodki z delikatną kwaskową nutą, aromatyczny miąższ, który wolno ciemnieje po przekrojeniu.

Dojrzałość zbiorczą owoce osiągają na przełomie września i października. W chłodni z normalną atmosferą jabłka tej odmiany przechowują się do kwietnia, a w chłodni KA (kontrolowana atmosfera) do czerwca.

Owoce są średniej wielkości, na ogół wyrównane (170–205 g), kulisto-stożkowate, lekko żebrowane.

O wartości odmiany 'Golden Delicious' świadczy fakt wykorzystywania jej w wielu programach hodowlanych, w których jest postrzegana jako donor genów odpowiadających za walory smakowe i produkcyjne nowych odmian.

CIEKAWOSTKA: Nie ma pewności co do rodowodu odmiany. Przyпуска się, że powstała ze skrzyżowania odmian 'Golden Reinette' i 'Grimes Golden' lub jest siewką z wolnego zapylenia odmiany 'Grimes Golden'.

'LOBO'

Odmiana 'Lobo' pochodzi z Kanady, gdzie wyselekcjonowano ją w 1906 r. w stacji doświadczalnej w Ottawie (Ontario) z popu-

lacji siewek powstałych w wyniku wolnego zapylenia odmiany 'McIntosh'. Do produkcji trafiła w 1930 r. W naszym kraju została wpisana do doboru odmian w 1971 r.

Dzisiaj w Polsce jest jedną z najpopularniejszych jesiennych odmian, której jabłka są chętnie kupowane przez konsumentów ceniących ich wygląd i smak. Miąższ owoców jest zielonkawy z odcieniem kremowym, drobnoziarnisty, kruchy, soczysty, kwaskowato-słodki.

Zbiór owoców przypada na pierwszą połowę września. Do konsumpcji nadają się kilka tygodni po zbiorze. W chłodni z normalną atmosferą owoce przechowują się przez 3–4 miesiące, a w chłodni KA ok. 2 miesiące dłużej.

Owoce są średniej wielkości lub duże (140–200 g), kuliste, spłaszczone, delikatnie zwężające się w kierunku kielicha. Lekkie żebrowanie jest widoczne zwłaszcza na dobrze wyrosniętych jabłkach.

CIEKAWOSTKA: Plonuje obficie, w starszym wieku przemienia, ceniona z powodu bardzo dużej odporności drzew na mróz.

'REDCHIEF'

Odmiana 'Redchief' jest mutantem odmiany 'Oregon Spur Delicious' znalezionym w 1972 r. w USA. Szybko została wprowadzona do sadów i do dzisiaj jest jednym z cenniejszych mutantów z grupy 'Red Delicious'. W Polsce znalazła się w latach 80. XX wieku, ale była sadzona na niewielką skalę. Zainteresowanie odmianą wzrosło w ostatnich latach.

Jest to odmiana deserowa, o dużej plenności, wczesnie wchodząca w okres owocowania, owocująca corocznie. Jej owoce cha-

'SZAMPION' ('ŠAMPION')

'GALA ROYAL'

rakteryzuje ścisły, jędrny, zielonkavo-kremowy, soczysty, słodki, aromatyczny miąższ z lekką gorzkawą nutą, zwłaszcza u jabłek słabo wyrośniętych. Owoce polecane do jedzenia na surowo, przetworów oraz pieczenia.

Dojrzałość zbiorcza jabłek przypada na przełomie września i października. W chłodni owoce przechowują się do maja.

Jabłka są średniej wielkości lub duże (200 g), wydłużone, mają podłużny, dzwonkowaty kształt z wyraźnym przewężeniem w części przykielichowej i 5 żebrami przechodzącymi na owoc.

CEKAWOSTKA: Odmiana ta wymaga bardzo ciepłych stanowisk i żyznych gleb oraz umiejętnego cięcia i formowania.

'SZAMPION' ('ŠAMPION')

Odmiana 'Szampion' pochodzi z Czech, gdzie została selekcjonowana w 1970 r. w Střížovicach przez O. Loudę. Jest mieszańcem odmian 'Golden Delicious' i 'Koksa Pomarańczowa'. Do Polski została sprowadzona w 1976 r., w 1984 r. wpisano ją do doboru, a w 1990 r. do rejestru odmian.

Obecnie jest w naszym kraju jedną z podstawowych odmian zimowych. Jej owoce wyróżnia kremowy, średnioziarnisty, soczysty, słodki, delikatnie kwaskowaty, aromatyczny miąższ o gruszkowym posmaku. Owoce nadają się zarówno do bezpośredniego spożycia, jak też na przetwory.

Dojrzałość jabłek przypada na drugą połowę września. W chłodni można je przechowywać przez 4 miesiące. W warunkach kontrolowanej atmosfery okres przechowywania wydłuża się do 6 miesięcy.

Owoce są duże (180–210 g), kulistostożkowate, w okolicy kielicha delikatnie żebrwane.

CEKAWOSTKA: Pierwszymi mutantami tej odmiany były 'Szampion Reno' i 'Szampion Arno'. Charakteryzuje je lepsze wybarwienie owoców.

'GALA ROYAL'

Jabłoń 'Gala Royal' jest mutantem odmiany 'Gala', znalezionym w Nowej Zelandii w 1971 r. W Polsce była pierwszym sportem o paskowanym rumieńcu, który zastąpił odmianę 'Gala'.

'Gala Royal' to cenna odmiana zimowa, wcześniej wchodząca w okres owocowania. Jabłka są bardzo soczyste i słodkie, dzięki czemu cieszą się popularnością i uznaniem konsumentów. Ich miąższ jest kremowy, drobnoziarnisty, chrupiący, ścisły, słodki z delikatnym aromatem odmiany 'Koksa Pomarańczowa'.

Dojrzałość zbiorczą owoce osiągają najczęściej w drugiej dekadzie września. Owoce odmiany 'Gala Royal' przechowują się przez 4 miesiące w chłodni zwykłej, a około 7 miesięcy w chłodni z kontrolowaną atmosferą.

Owoce są średniej wielkości (180–190 g), stożkowate lub kulisto-stożkowate, z delikatnym żebrowaniem w okolicy kielicha. Wyróżnia je intensywny, paskowany rumieniec.

CEKAWOSTKA: Mutant ten już w trzy lata po odkryciu (w 1974 r.) znalazł się w sadach towarowych. Jabłka pozostawione dłużej na drzewie bardzo intensywnie się wybarwiają.

Opisy odmian – źródło: dr inż. Dorota Kruczyńska, Instytut Ogrodnictwa – Państwowy Instytut Badawczy.

Materiał opracował Departament Rozwoju Rynku KOWR

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

W sezonie 2024/2025 prawdopodobnie obniżą się globalne zbiory zbóż. Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) prognozuje, że mogą one wynieść blisko 2,29 mld ton, nieco (o 0,4%) mniej niż w poprzednim sezonie. Z uwagi na przewidywany wzrost światowego zużycia (o 1,4% r/r, do 2,32 mld ton), zapasy zbóż na koniec sezonu 2024/2025 mogą ulec obniżeniu o 6%, do 579 mln ton¹.

Globalne zbiory kukurydzy mogą ulec obniżeniu o 1%, do 1,2 mld ton. Jednocześnie światowe zużycie kukurydzy może wzrosnąć o 2% i osiągnąć blisko 1,24 mld ton (będzie to poziom o 24 mln ton wyższy od zbiorów), co spowoduje, że zapasy kukurydzy na koniec sezonu 2024/2025 mogą zmniejszyć się o 8%, do 293 mln ton.

Zbiory zbóż ogółem w UE w sezonie 2024/2025 według prognozy USDA szacowane są na poziomie około 257 mln ton, o 5% niższym niż w po-

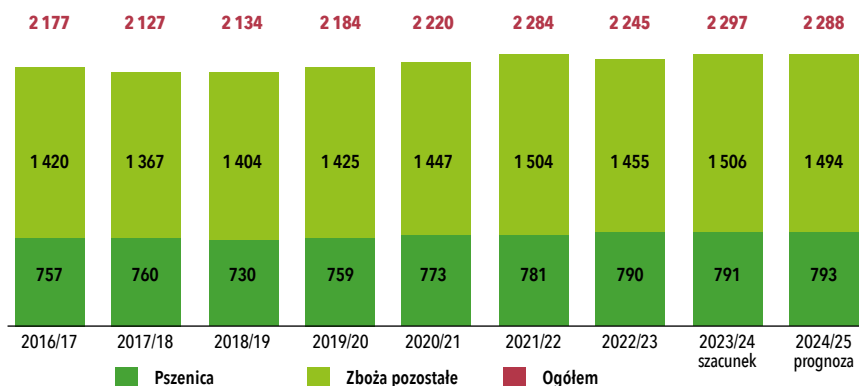
W Rosji zbiory zbóż ogółem (wg USDA) w sezonie 2024/2025 prawdopodobnie ulegną obniżeniu o 14%, do 115,5 mln ton (w tym pszenica 81,5 mln ton, spadek o 11%, a kukurydza – 13 mln ton, spadek o 20%). Pomimo spadku zbiorów zbóż eksport rosyjskiego ziarna będzie stanowił nadal dużą konkurencję na rynku międzynarodowym, zwłaszcza dla dostawców z UE. Wywóz zbóż z Rosji w sezonie 2024/2025 jest przewidywany na poziomie 52 mln ton, o 24% niższym. Eksport pszenicy może obniżyć się o 17%, do 46 mln ton, a kukurydzy – o 50%, do 3 mln ton. W sezonie 2024/2025 Rosja prawdopodobnie pozostanie największym eksporterem pszenicy na świecie i będzie odpowiadać za blisko jedną czwartą całego światowego wywozu tego zboża.

W sezonie 2024/2025 zbiory zbóż w Ukrainie według prognozy USDA wyniosą 56 mln ton i będą o 11% niższe niż w poprzednim sezonie. Zbiory pszenicy mogą obniżyć się nieznacznie (o 0,4%), do 23 mln ton, a kukurydzy – o 18,5%, do 26,5 mln ton. Pomimo spadku zbiorów Ukraina pozostanie liczącym się, konkurencyjnym cenowo eksporterem zbóż. Przewidywany eksport ziarna z Ukrainy w sezonie 2024/2025 może się ukształtować na poziomie 41,5 mln ton (spadek o 19% r/r). Eksport kukurydzy prawdopodobnie obniży się o 22%, do 23 mln ton, co będzie stanowiło 12% globalnego eksportu tego zboża. W przypadku pszenicy eksport prawdopodobnie obniży się o 14%, do 16 mln ton, tj. 7,5% globalnego wywozu.

W Polsce według GUS zbiory zbóż ogółem w sezonie 2024/2025 (łącznie z kukurydzą, gryką i prosem) wyniosły 35,0 mln ton wobec blisko 35,9 mln ton w poprzednim sezonie (spadek o ponad 2%). Zbiory większości rodzajów zbóż będą niższe niż przed rokiem. Większe będą zbiory jęczmienia, owsa i kukurydzy.

W okresie jedenastu miesięcy 2024 r. eksport ziarna zbóż z Polski uległ znacznemu ograniczeniu, z uwagi na dużą konkurencję na rynkach zagranicznych, zwłaszcza ze strony Rosji i Ukrainy. Eksport ziarna zbóż od stycznia do listopada

Globalne zbiory zbóż (w mln ton)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych USDA, *Grain: World Markets and Trade*, styczeń 2025 r.

USDA szacuje, że globalne zbiory pszenicy w sezonie 2024/2025 mogą wynieść 793 mln ton wobec 791 mln ton w poprzednim sezonie (wzrost o 0,3%). Wzrostu zbiorów pszenicy należy się spodziewać m.in. w: Australii (o 23%, 32 mln ton), Argentynie (o 10%, 17,5 mln ton), USA (o 9%, 54 mln ton), Kanadzie (o 6%, 35 mln ton) oraz w Chinach (o 3%, 140 mln ton), natomiast przewidywany spadek zbiorów wystąpi m.in. w: Rosji (o 11%, 81,5 mln ton), Ukrainie (o 0,4%, 23 mln ton) oraz w Unii Europejskiej (o 10%, 121 mln ton).

Biorąc pod uwagę niewielki wzrost globalnych zbiorów pszenicy, przy szacowanym wzroście zapotrzebowania (z 798 mln ton, do 802 mln ton), światowe zapasy pszenicy na koniec sezonu 2024/2025 mogą obniżyć się o 3%, do 259 mln ton.

przednim sezonie. Spodziewany spadek unijnej produkcji zbóż będzie efektem przede wszystkim zmniejszenia zbiorów pszenicy (o 10%, do 121 mln ton), kukurydzy (o 6%, do 58 mln ton) oraz żyta (o 8%, do 7 mln ton). Jednocześnie zbiory jęczmienia i owsa prawdopodobnie ulegną zwiększeniu (odpowiednio o 5%, do 50 mln ton oraz o 28%, do 8 mln ton).

USDA przewiduje, że w sezonie 2024/2025 zużycie zbóż w UE może wynieść 258 mln ton i może być o 1% mniejsze niż w sezonie 2023/2024. Unijny import prawdopodobnie obniży się o 5%, do 33 mln ton, a eksport – o 23%, do 38 mln ton. Ze względu na obniżenie zbiorów zbóż w UE, pomimo dużego spadku eksportu, unijne zapasy zbóż na koniec sezonu 2024/2025 mogą ulec zmniejszeniu o 20%, do 25 mln ton.

1. Grain: World Markets and Trade, USDA FAS, styczeń 2025 r.

2024 r. wyniósł blisko 9,6 mln ton i był o 23% mniejszy niż w analogicznym okresie 2023 r. W eksporcie dominowało ziarno pszenicy, którego wywieziono 4,9 mln ton (o 26% mniej niż przed rokiem). Kukurydzy suchej sprzedano 3 mln ton (spadek o 26%), pszenżyta 555 tys. ton (spadek o 18%), a jęczmienia – 289 tys. ton (spadek o 37%). Wywóz owsa, tak jak przed rokiem, wyniósł 140 tys. ton. Wzrost wywozu odnotowano w przypadku żyta (o 17%, do 715 tys. ton)². Jednocześnie, ze względu na niższy poziom cen transakcyjnych oraz mniej korzystny dla eksporterów kurs wymiany złotego do euro i dolara niż w roku 2023, przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej ziarna zbóż w okresie jedenastu miesięcy 2024 r. obniżyły się o 36%, do 2,1 mld euro.

W okresie styczeń–listopad 2024 r. krajowi eksporterzy lokowali zboże głównie na rynku unijnym (blisko 5,8 mln ton, 60% wywiezionego ziarna ogółem), przede wszystkim w Niemczech (3,6 mln ton – 38% eksportu ziarna), Niderlandach (710 tys. ton – 7%) i Danii (315 tys. ton, 3%). Do krajów trzecich wywieziono 3,8 mln ton ziarna (40% eksportu zbóż). Ziarno zbóż (przede wszystkim pszenicę) eksportowano do Nigerii (838 tys. ton, 9% eksportu ziarna ogółem), Wielkiej Brytanii (697 tys. ton, 7%), Angoli (286 tys. ton, 3%) oraz Kamerunu (210 tys. ton, 2%). Odbiorcą około 65% wolumenu ziarna pszenicy były kraje nienależące do UE, głównie: Nigeria (838 tys. ton, 17%), Angola (275 tys. ton, 6%), Wielka Brytania (234 tys. ton, 5%), Kamerun (210 tys. ton, 4%) i RPA (200 tys. ton, 4%). Ważnymi odbiorcami pszenicy wśród krajów

UE były Niemcy (1,4 mln ton, 28%) oraz Belgia (103 tys. ton, 2%).

Eksport kukurydzy z kraju w okresie jedenastu miesięcy 2024 r. wyniósł blisko 3 mln ton i był o 26% mniejszy niż w analogicznym okresie 2023 r. Kukurydżę wywożono przede wszystkim do krajów UE (2,4 mln ton, 82% eksportu tego zboża). Nabywcami kukurydzy były głównie Niemcy (1,3 mln ton, 43% eksportu) i Niderlandy (437 tys. ton, 15%). Kraje pozaunijne zakupiły łącznie 540 tys. ton kukurydzy, co stanowiło 18% eksportu tego zboża. Spośród krajów trzecich najczęściej kukurydzy wyeksportowano do Wielkiej Brytanii (457 tys. ton, 15%) i Norwegii (56 tys. ton, 2%).

Niemcy były także głównym odbiorcą żyta i jęczmienia z Polski (odpowiednio 438 tys. ton i 88 tys. ton, tj. 61% i 30% krajowego eksportu tych zbóż). Najwięcej owsa dostarczono również do Niemiec (88 tys. ton, 30 % eksportu) oraz Niderlandów (68 tys. ton, 24%).

W całym 2024 r. eksport zbóż ogółem drogą morską z kraju (łącznie z czterech bałtyckich portów) wyniósł blisko 6,4 mln ton wobec 8,4 mln ton wywiezionych w 2023 r. (o 2 mln ton, tj. o 24% mniej r/r).

Import ziarna zbóż do Polski w okresie styczeń–listopad 2024 r. był znacząco mniejszy niż w tym samym okresie 2023 r. Do Polski zaimportowano 876 tys. ton ziarna zbóż, o 51% mniej niż przed rokiem. Najwięcej przywieziono pszenicy, która stanowiła 60% (528 tys. ton) wolumenu sprowadzonego do Polski ziarna zbóż ogółem. W strukturze importu kukurydza stanowiła 19% (165 tys. ton), a jęczmień – 12% (110 tys. ton). Wartość zaimportowanego ziar-

na zbóż wyniosła 381 mln euro i była o 33% niższa niż przed rokiem.

Z krajów UE do Polski zaimportowano 740 tys. ton ziarna zbóż, co stanowiło 84% wolumenu importu ziarna ogółem. Tak jak w latach wcześniejszych zboże przywożono do kraju głównie ze Słowacji (305 tys. ton – 35% importu ziarna, w tym 278 tys. ton pszenicy) oraz z Czech (226 tys. ton – 26%, w tym 197 tys. ton pszenicy).

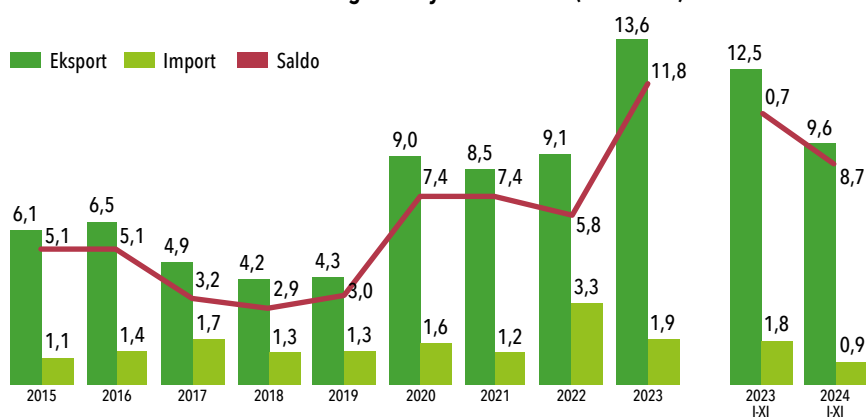
W okresie styczeń–listopad 2024 r. wolumen salda handlu zagranicznego ziarnem zbóż był dodatni i ukształtował się na poziomie 8,7 mln ton (o 19% niższym niż przed rokiem). Równocześnie saldo wartościowe wyniosło 1,7 mld euro i było o 36% niższe niż w analogicznym okresie 2023 r.

Od początku 2024 r. ceny zbóż na świecie wykazywały tendencję spadkową. Na przednówku ceny zbóż nieco wzrosły, głównie pod wpływem obaw o wpływ upałów na plony w Unii Europejskiej i niektórych częściach USA. W okresie żniw wystąpił sezonowy spadek cen. Jednak mniej korzystne relacje podaży i popytu, czyli mniejszy potencjał eksportowy u głównych eksporterów w Europie i w krajach WNP, jak również zapowiedzi zwiększonych zakupów przez Egipt, wywierały presję na wzrost cen zbóż na rynkach międzynarodowych. Podaż ziarna z nowych zbiorów na półkuli południowej (głównie z Australii, Argentyny oraz Brazylii) oraz duża konkurencja o rynki zbytu, zwłaszcza ze strony Rosji i Ukrainy, miały wpływ na niewielkie spadki cen zbóż na świecie w ostatnim kwartale 2024 r.

Spadek cen zbóż na świecie w 2024 r. potwierdza indeks cen zbóż Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa. W całym w 2024 r. indeks cen zbóż FAO wyniósł średnio 113,5 punktu, co oznacza spadek o 17,4 pkt (13,3%) w porównaniu z poziomem z 2023 r. Jest to kolejny roczny spadek w stosunku do rekordowego poziomu wskaźnika w roku 2022³.

W grudniu 2024 r. średnie eksportowe ceny pszenicy na świecie były względnie stabilne. Czynniki oddziałujące prospadkowo na ceny wynikające ze zmniejszonego popytu międzynarodowego i zwiększonej sezonowej dostępności ziarna z nowych zbiorów w Argentynie i Australii, zostały zrównoważone przez czynnik pro wzrostowy związany ze złymi warunkami

Polski handel zagraniczny ziarnem zbóż (w mln ton)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za 2024 r. dane wstępne.

2. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem zbożowym dotyczą wybranych towarów z pozycji CN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008 i zostały obliczone na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi.

3. Wskaźnik indeksu cen zbóż FAO obliczany na podstawie średnich miesięcznych zmian cen sorga, pszenicy, kukurydzy, jęczmienia oraz ryżu ważonych wielkością eksportu, lata 2014–2016 = 100. Odczyt 13.01.2025 r.

pogodowymi dla upraw ozimych w Federacji Rosyjskiej. Jednocześnie eksportowe ceny kukurydzy nieznacznie wzrosły, głównie z uwagi na silny popyt na kukurydzę pochodzenia ukraińskiego, przy ograniczeniu dostaw ze Stanów Zjednoczonych. Spośród pozostałych zbóż gruboziarnistych wzrosły światowe ceny jęczmienia, podczas gdy ceny sorgo spadły.

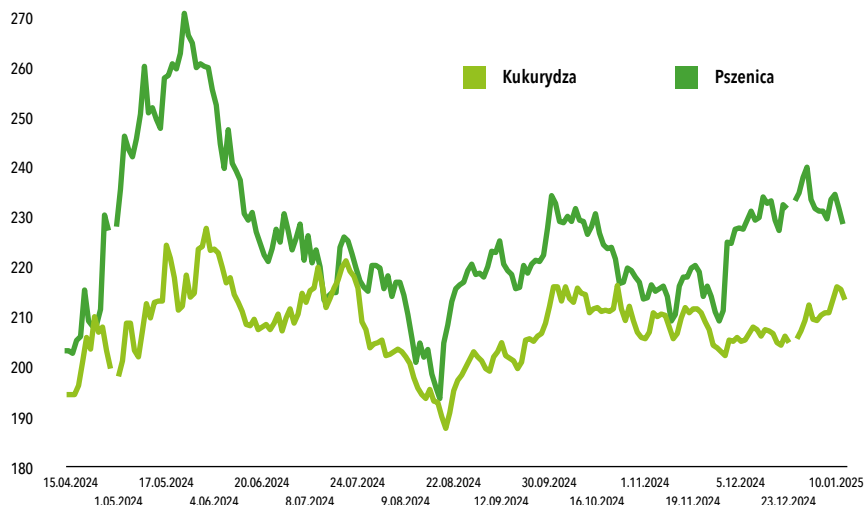
Podobna tendencja cen w 2024 r. występowała na paryskiej giełdzie Matif. Ceny pszenicy w grudniu 2024 r. wykazywały tendencję wzrostową, a ceny kukurydzy były względnie stabilne. W okresie dwóch tygodni stycznia 2025 r. odnotowano wzrost cen zbóż na giełdzie Matif, z uwagi na oczekiwany spadek wyselek ziarna z Ukrainy oraz ograniczenie podaży zbóż z Rosji. Jedynie w połowie stycznia 2025 r. słaby popyt na unię pszenicę, spowodował niewielki spadek jej cen. Były one jednak wyższe niż przed miesiącem.

W okresie od początku grudnia 2024 r. do połowy stycznia 2025 r. ceny pszenicy na giełdzie Matif wzrosły z 212 euro/t, do 228 euro/t, a kukurydzy z 203 euro/t, do 214 euro/t. Poziom cen pszenicy w połowie stycznia br. był o 5% wyższy od notowanego przed rokiem, a kukurydzy – o 13% wyższy.

Zmiany cen na rynkach zagranicznych oddziaływały na poziom cen zbóż w Polsce. W okresie żniw 2024 r. wystąpił sezonowy spadek cen żyta i kukurydzy. Natomiast ceny pozostałych zbóż cechowała niewielka tendencja wzrostowa. Przesądził o tym wcześniejszy termin zbioru zbóż w krajach położonych na południe od Polski (Czechy, Słowacja, Rumunia, Węgry) oraz w Ukrainie. Od jesieni 2024 r. ceny zbóż wykazują lekką tendencję wzrostową.

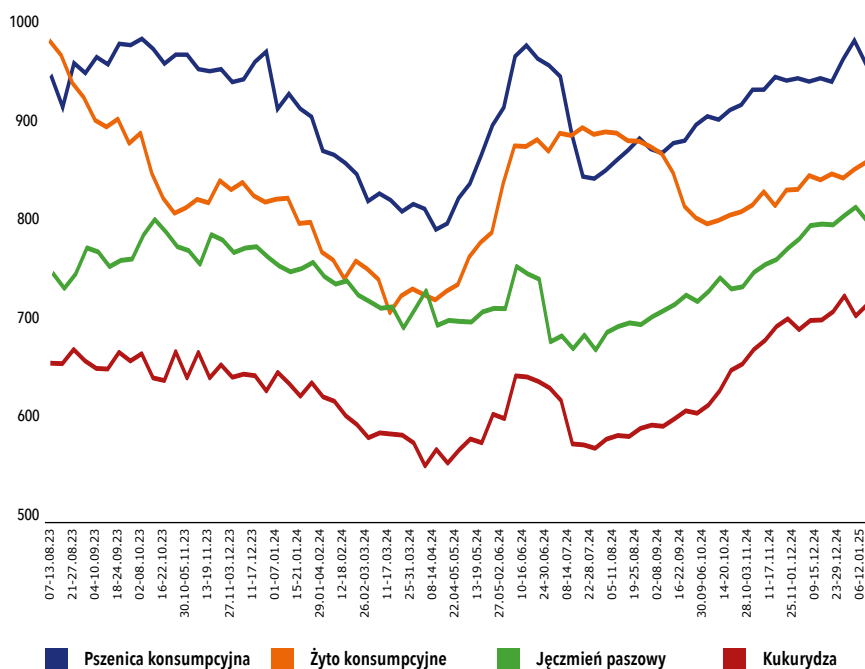
W grudniu 2024 r. w zakładach zbożowych objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW cena pszenicy konsumpcyjnej ukształtowała się na poziomie 941 zł/t, nieznacznie (o 0,3%) wyższym niż przed miesiącem. Cena żyta konsumpcyjnego wyniosła 700 zł/t i była o 2% wyższa niż miesiąc wcześniej. Za jęczmień paszowy płacono 794 zł/t, o 4% więcej niż w listopadzie 2024 r. W porównaniu z cenami sprzed roku ziarno pszenicy było o 2% tańsze, natomiast żyto było o 10% droższe, a jęczmień paszowy – o 3% droższy. Za kukurydzę suchą w grudniu 2024 r. średnio w kraju uzyskiwano 840 zł/t, o 2% więcej niż miesiąc wcześniej oraz przed rokiem.

Średnie ceny pszenicy i kukurydzy na giełdzie MATIF (w euro/tonę)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych e-WGT i Kaack Terminhandel GmbH.

Ceny netto zakupu zbóż w Polsce (zł/tonę)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

W pierwszej połowie stycznia 2025 r. ceny zbóż na rynku krajowym, tak jak na giełdzie MATIF, charakteryzowały się przewagą tendencji wzrostowych. W dniach 6–12 stycznia 2025 r. poziom cen zakupu pszenicy konsumpcyjnej, w porównaniu z notowanym sprzed roku, był wyższy o około 3%, kukurydzy – o 4%, jęczmienia paszowego – o 7%, a żyta – o 12%.

Spodziewane ograniczenie eksportu ziarna ze strony Rosji i Ukrainy w pierwszym kwartale

2025 r. może stymulować rynek europejski do handlu na rynkach międzynarodowych. Dostępność ziarna na rynkach pozaeuropejskich może jednak oddziaływać na ograniczenie eksportu zbóż z UE, w tym z Polski. Ponadto niepewność sytuacji na rynku zbożowym powoduje, że kierunki zmian cen na głównych giełdach światowych (w tym na giełdzie MATIF) będą miały istotny wpływ na sytuację cenową w kraju.

RYNEK WIEPRZOWINY

Według szacunków USDA w 2024 r. produkcja wieprzowiny na świecie nie uległa istotnej zmianie i utrzymała się na poziomie z roku 2023, tj. 116 mln ton. Szacowany spadek produkcji w Chinach (o 2,1%, do 56,8 mln ton) mógł zostać zrekomensowany jej wzrostem m.in. w Stanach Zjednoczonych (o 2,4%, do 12,7 mln ton), Brazylii (o 1%, do 4,5 mln ton), Rosji (o 3,5%, do 4,1 mln ton) i Wietnamie (o 3,0%, do 3,7 mln ton).

Jednocześnie w 2025 r. globalna produkcja wieprzowiny może się zmniejszyć o 0,8%, do 115,1 mln ton. Spadek przewidywany jest m.in. w Chinach i Unii Europejskiej, a wzrost w USA, Brazylii i Rosji⁴.

Jak wynika z danych Komisji Europejskiej uboje świń w Unii Europejskiej w okresie dziesięciu miesięcy 2024 r. wyniosły 17,5 mln ton i były o 2% większe niż w analogicznym okresie roku 2023⁵. Wzrost ubojów wystąpił m.in. w Hiszpanii (o 1,3%, do 4,1 mln ton), Niemczech (o 2%, do 3,55 mln ton), we Francji (o 1,8%, do 1,75 mln ton), Polsce (o 8,5%, do 1,57 mln ton) i Danii (o 3,4%, do 1,1 mln ton), a spadek w Niderlandach (o 3,5%, do 1,2 mln ton). Jednak przepisy dotyczące dobrostanu zwierząt, nakładane na

unijnych producentów wieprzowiny oraz spadek możliwości eksportowych, zwłaszcza do krajów azjatyckich, w których następuje odbudowa pogłowia świń, mogą sprzyjać zmniejszeniu produkcji żywca wieprzowego w UE w najbliższych latach. Przewiduje się, że unijna produkcja wieprzowiny w 2025 r. może wynieść 20 711 tys. ton wobec 20 726 tys. ton rok wcześniej⁶.

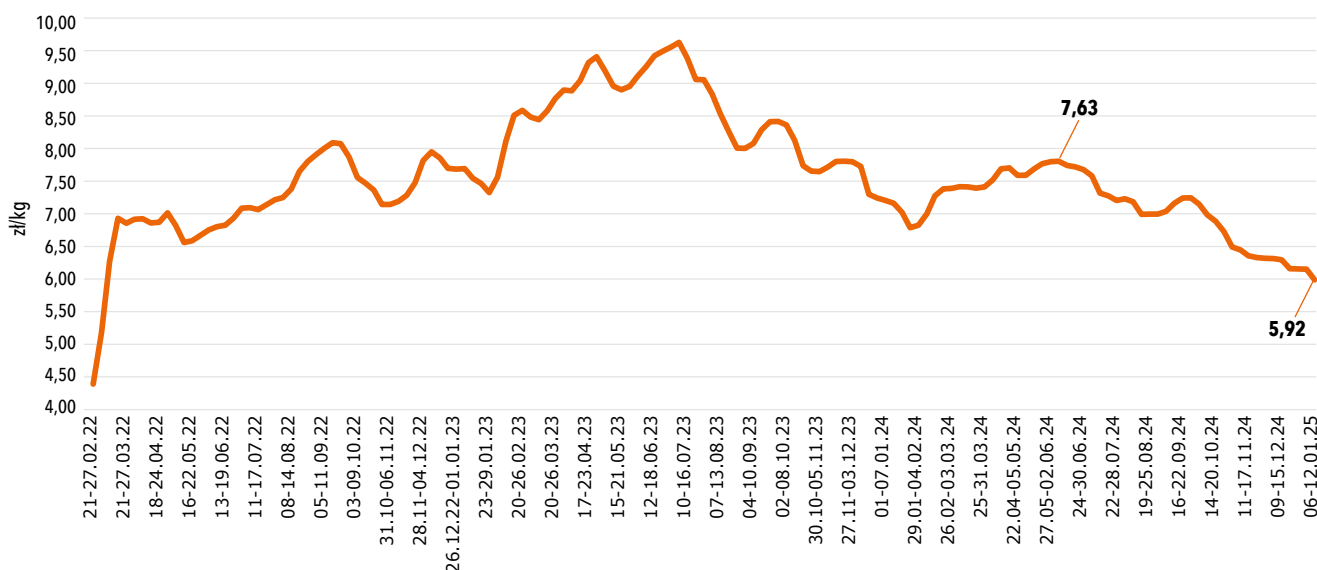
W Polsce, podobnie jak w UE, obserwowany jest spadek pogłowia trzody chlewnej. W grudniu 2024 r. krajowe pogłowia świń wyniosło 9078 tys. szt. i było o 7% mniejsze niż w grudniu 2023 r. Spadek liczebności pogłowia nastąpił we wszystkich kategoriach: prosiąt – o 11,3%, warchlaków – o 7,7%, tuczników – o 4,3%, a trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej – o 9,5%, w tym loch prośnych – o 9,9%⁷. Według danych ARiMR na dzień 31 grudnia 2024 r. liczba aktywnych siedzib stad wyniosła 47,8 tys., z łącznym pogłowiem 9,2 mln szt. Najwięcej – 25% aktywnych stad (11,7 tys.) utrzymuje mniej niż 10 szt. świń, z udziałem w krajowym pogłowiu wynoszącym 0,6%. Stad posiadających więcej niż 500 szt. świń funkcjonuje na krajowym rynku 4,2 tys., co stanowi blisko 9% wszystkich stad utrzymujących świnię, a udział pogłowia świń w tych gospodarstwach wynosi 71,5%. W ciągu ostatnich

2 lat (od końca 2022 r. do 31.12.2024 r.) liczba stad zmalała o 15%, przy czym największa redukcja (o 26,3%) dotyczyła stad najmniej (do 20 szt.). Jednocześnie od końca 2022 r. o 6% wzrosła liczba gospodarstw utrzymujących powyżej 200 szt. świń⁸.

W okresie jedenastu miesięcy 2024 r. całkowity ubój świń w krajowych ubojniach wyniósł 1,8 mln ton w wadze bitej ciepłej (2,3 mln ton w wadze żywej), o 8% więcej niż przed rokiem.

Ograniczona podaż wieprzowiny w UE oraz mniejszy popyt ze strony krajów pozaunijnych determinują wyniki eksportu asortymentu wieprzowego z krajów Unii Europejskiej. W okresie styczeń–październik 2024 r. eksport produktów wieprzowych z Unii Europejskiej do krajów trzecich, podobnie jak w analogicznym okresie 2023 r., wyniósł 3,6 mln ton (w ekwiwalencie tusz). Produkty wieprzowe z UE kierowano przede wszystkim do Chin (955 tys. ton, 26% udział w wolumenie eksportu) oraz do Wielkiej Brytanii (748 tys. ton, 21% udział). Unijna sprzedaż asortymentu wieprzowego do tych krajów była jednak mniejsza niż w analogicznym okresie 2023 r. – odpowiednio o 5% i o 1%. Produkty wieprzowe z UE eksportowano również m.in. do Filipin (320 tys.

Ceny zakupu żywca wieprzowego bez VAT (według ZSRiR MRiRW)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRiR MRiRW.

4. Liveness and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, October 11, 2024.

5. Dane KE DG AGRI, data odczytu: 13.01.2025 r.

6. EU Agricultural Outlook 2024-2035, December 2024.

7. Pogłowia świń według stanu w grudniu 2024 r., Informacje sygnałowe, GUS, 30.01.2025 r.

8. Dane wygenerowane z bazy IRZ ARiMR, według stanu na 2.01.2025 r.

ton), Japonii (305 tys. ton), Korei Południowej (213 tys. ton), Wietnamu (116 tys. ton) i USA (99 tys. ton). Najwięcej wieprzowiny poza obszar celný UE eksportowały: Hiszpania (32% udziału w eksporcie, 1 146 tys. ton), Niderlandy (16%, 567 tys. ton), Dania (15%, 547 tys. ton), Niemcy (9%, 334 tys. ton) i Francja (7%, 246 tys. ton). Polska była szóstym unijnym eksporterem wieprzowiny, z 6% udziałem w wolumenie (202 tys. ton)⁹.

Import asortymentu wieprzowego do UE od stycznia do końca października 2024 r. wyniósł 136 tys. ton (w ekwiwalencie tusz) i był o 4% mniejszy niż w tym samym okresie 2023 r. Dostawy do UE pochodziły m.in. z Wielkiej Brytanii (88,5 tys. ton), Chile (17 tys. ton), Szwajcarii (15 tys. ton), Norwegii (5 tys. ton) i Ukrainy (5 tys. ton). Z Wielkiej Brytanii sprowadzano: żywca, mięso, podroby, przetwory i tłuszcze (również te wykorzystywane na cele niespożywcze), z Chile – mięso i przetwory, ze Szwajcarii i Norwegii – żywca, mięso, podroby, przetwory i tłuszcze, a z Ukrainy – przede wszystkim tłuszcze wykorzystywane na cele niespożywcze i niewielkie ilości przetworów. Najwięcej wieprzowiny spoza UE importowały: Francja, Irlandia, Niemcy i Niderlandy, które łącznie zakupiły ponad 70% sprowadzonego do UE wolumenu. Polska należy do grona największych eksporterów wieprzowiny w UE. W okresie styczeń-listopad 2024 r. z kraju wyeksportowano 588 tys. ton żywca, mięsa, przetworów i tłuszców wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 9% więcej niż przed rokiem. Przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej produktów wieprzowych wzrosły o 5,6%, do 1,9 mld euro (8,2 mld zł)¹⁰. W strukturze asortymentowej eksportu produktów wieprzowych z Polski największy udział miało mięso, które stanowiło ponad połowę sprzedanego wolumenu (57%). Od początku stycznia do końca listopada 2024 r. za granicę sprzedano 305 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu), o 12% więcej niż przed rokiem. Odbiorcą ponad 75% wolumenu mięsa wieprzowego była Unia Europejska, głównie Rumunia i Niemcy (po 27 tys. ton, po 9%), Słowacja (26 tys. ton, 9%), Czechy (25 tys. ton, 8%),

Węgry (22,5 tys. ton, 7%), a wśród krajów nienależących do UE: Wielka Brytania (22 tys. ton, 7%), USA i Wietnam (po około 9 tys. ton, po 3%).

W okresie styczeń-listopad 2024 r. do Polski zaimportowano łącznie 882 tys. ton żywca, mięsa, tłuszców i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 3% więcej niż przed rokiem. Wydatki poniesione na zakup asortymentu wieprzowego wzrosły o 2%, do 2,6 mld euro (11,3 mld zł). Przedmiotem importu do Polski były przede wszystkim mięso i żywca wieprzowy pochodzące z krajów Unii Europejskiej. W okresie jedenastu miesięcy 2024 r. do kraju przywieziono 608 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu), o 1% więcej niż przed rokiem, głównie z: Danii (167 tys. ton), Belgii (126 tys. ton), Niemiec (122 tys. ton), Niderlandów (71 tys. ton) i Hiszpanii (70 tys. ton). Import żywca wieprzowego do Polski był o 12% większy niż przed rokiem i wyniósł 7,6 mln szt., w tym blisko 7 mln szt. stanowiły prosięta i warchlaki z Danii.

Od połowy 2024 r. ceny trzody chlewnej w UE wykazywały spadek wynikający z mniejszego popytu na mięso wieprzowe ze strony dotychczasowych importerów – m.in. Chin, Wietnamu, Filipin – oraz ze spadku spożycia wewnętrznego w UE. Ten sam kierunek zmian cen miał miejsce również w Polsce. Według danych z zakładów objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRIRW ceny zakupu trzody chlewnej w drugim półroczu 2024 r. obniżyły się o ok. 22%, tj. z 7,63 zł/kg na początku czerwca 2024 r. do 5,92 zł/kg na początku roku 2025.

Według danych GUS bilansowe spożycie mięsa wieprzowego w Polsce kształtuje się na poziomie powyżej 40 kg na osobę, podczas gdy w UE wynosi około 31 kg na osobę¹¹.

RYNEK WOŁOWINY

Według szacunku USDA z października 2024 r. globalna produkcja wołowiny w 2024 r. mogła wynieść około 61,4 mln ton, o 2,4% więcej niż w 2023 r. Większa produkcja spodziewana była w Brazylii (o 8%, do 11,85 mln ton), Chinach

(o 3,6%, do 7,8 mln ton), Indiach (o 2,1%, do 4,6 mln ton) Meksyku (o 2%, do 2,3 mln ton) i Australii (o 15%, do 2,6 mln ton), a w USA prawdopodobnie utrzymała się na poziomie z roku 2023, tj. ok. 12,3 mln ton. Jednocześnie w Argentynie produkcja mogła być mniejsza o 5,5% i wynieść 3,1 mln ton. W 2025 r. światowa produkcja wołowiny może się zmniejszyć o 0,8%, do 60,9 mln ton, głównie z powodu spadku w Brazylii (o 0,8%, do 11,75 mln ton) i USA (o 4%, do 11,8 mln ton)¹².

Z danych Komisji Europejskiej wynika, że od stycznia do końca października 2024 r. w krajach UE łączna produkcja żywca wołowego (mierzona wielkością ubojów) wyniosła 5,5 mln ton, o 4% więcej niż przed rokiem. Wzrosty ubojów odnotowano m.in.: w Niemczech (o 2%, do 830 tys. ton), Hiszpanii (o 3%, do 602 tys. ton), we Włoszech (o 7%, do 544 tys. ton), w Polsce (o 23%, do 530 tys. ton) i Irlandii (o 1%, do 503 tys. ton), a we Francji – największego unijnego producenta wołowiny – produkcja żywca wołowego, tak jak przed rokiem, wyniosła 1 086 tys. ton¹³. Jednocześnie Komisja Europejska oszacowała wolumen produkcji żywca wołowego w UE w 2024 r. na poziomie 6,42 mln ton, tj. o 0,7% niższym niż w 2023 r., a w 2025 r. produkcja może wynieść 6,37 mln ton (spadek o 0,6% r/r).

W Polsce w grudniu 2024 r. pogłowie bydła liczyło 6 191 tys. szt. i było o 1,2% mniejsze niż w grudniu 2023 r. Spadek nastąpił w przypadku cieląt – o 0,8% (do 1 849 tys. szt.) i bydła w wieku 2 lat i więcej – o 5,9% (2 715 tys. szt.), a wzrost w pogłowie młodego bydła w wieku 1–2 lat nieukończonych (o 7,2%, do 1 627 tys. szt.)¹⁴.

Rosnący popyt na unijną wołowinę w 2024 r. miał wpływ na poprawę wyników w eksporcie do krajów pozaunijnych. W okresie styczeń–październik 2024 r. kraje UE wyeksportowały łącznie poza obszar celný UE 844 tys. ton produktów wołowych (w ekwiwalencie tusz), o 4% więcej niż przed rokiem. Wielka Brytania pozostała największym odbiorcą asortymentu wołowego z UE, z 35% udziałem w unijnym eksporcie. Do Wielkiej Brytanii wywieziono

9. Eksport i import – dane KE DG AGRI, data odczytu 10.01.2025 r.

10. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209, 0210, 1601 oraz 1602 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

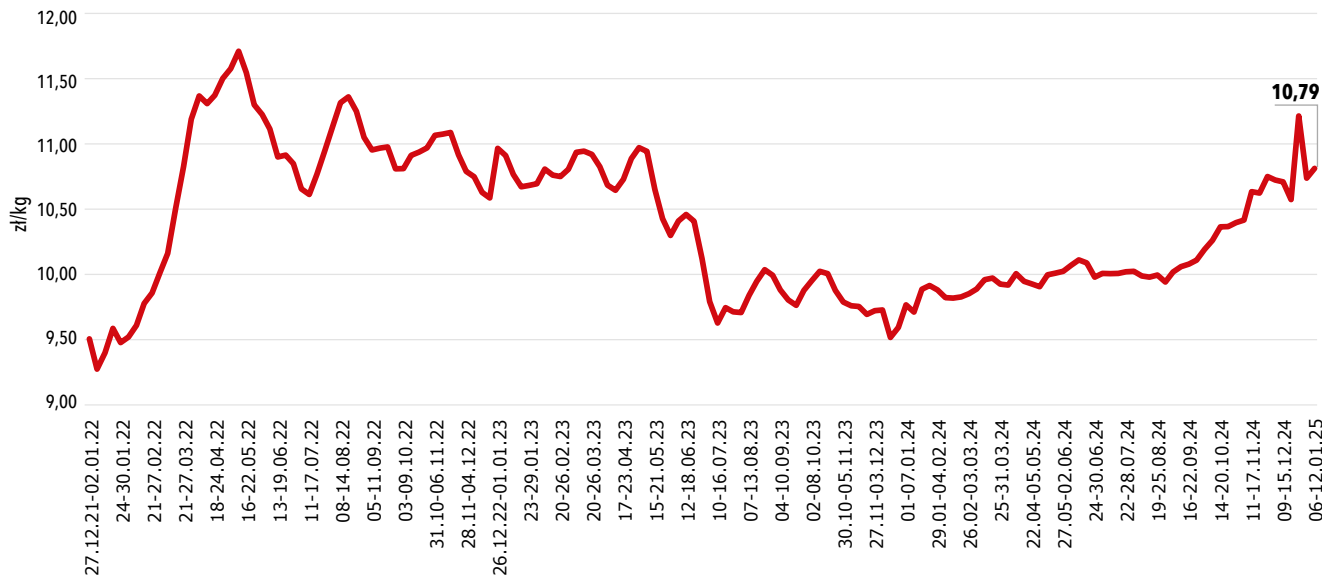
11. Rynek Wewnętrzny w 2023 r., GUS, 31.10.2024 r. i EU Agricultural Outlook 2024-2035, December 2024

12. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, October 11, 2024.

13. Dane KE DG AGRI, data odczytu: 15.01.2025 r.

14. Pogłowie bydła według stanu w grudniu 2024 r., Informacje sygnałowe, GUS, 30.01.2025 r.

Ceny zakupu żywca wołowego bez VAT (według ZSRIR MRiRW)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

296 tys. ton produktów wołowych, o 5% mniej niż w analogicznym okresie 2023 r. Eksport do Turcji wyniósł 92 tys. ton i był o 20% większy niż przed rokiem. Blisko połowę (47%) dostaw wołowiny do Turcji zrealizowała Polska, 26% – Bułgaria, a 10% – Włochy. Przedmiotem eksportu na rynek turecki było mięso oraz żywiec. Do Bośni i Hercegowiny sprzedano 36 tys. ton asortymentu wołowego, do Izraela – 32 tys. ton, a do Ghany – 30 tys. ton. Dwuipółkrotny wzrost eksportu produktów wołowych z UE odnotowano do Algierii (24,5 tys. ton), głównie mięsa oraz żywca. Dostawcami mięsa na rynek algierski były: Hiszpania, Francja, Włochy oraz Polska, a żywca – Irlandia, Polska i Niderlandy.

Import produktów wołowych do UE od stycznia do końca października 2024 r. wyniósł 321 tys. ton (w ekwiwalencie tusz), o 5% więcej niż przed rokiem. Największymi dostawcami wołowiny do UE były: Wielka Brytania (97 tys. ton, 30% udziału w imporcie) oraz kraje Mercosur (170 tys. ton, 53%), z tego: Brazylia 71 tys. ton, Argentyna 56 tys. ton, Urugwaj 39 tys. ton i Paragwaj 4 tys. ton¹⁵.

W Polsce niewielkie spożycie mięsa wołowego – na poziomie 1-2 kg na mieszkańca (wobec średnio 9 kg na mieszkańca w UE) – w stosunku do dużego wolumenu krajowej produkcji pozwala na sprzedaż znacznych

ilości asortymentu wołowego za granicę. Polska jest drugim po Irlandii eksporterem produktów wołowych (przede wszystkim mięsa) poza obszar celny UE, ale ponad 80% wywożonego z Polski asortymentu wołowego kierowane jest do krajów UE. W okresie styczeń–listopad 2024 r. z Polski wyeksportowano 492 tys. ton produktów wołowych i ciętych (w ekwiwalencie tusz), o 3% więcej niż przed rokiem. Przychody z eksportu wyniosły 2,5 mld euro (10,7 mld zł) i były o 7% większe r/r¹⁶. W eksporcie asortymentu wołowego dominowało mięso (około 90% udziału). Za granicę sprzedano 389 tys. ton mięsa wołowego (w wadze produktu), o 4% więcej niż przed rokiem. Do krajów UE skierowano 312 tys. ton mięsa (80%), m.in. do: Włoch (20%, 77 tys. ton), Niemiec (16%, 63 tys. ton), Niderlandów (8%, 31 tys. ton), Hiszpanii (7%, 28 tys. ton) i Francji (6%, 23 tys. ton). Pozaukrajnymi odbiorcami mięsa wołowego z Polski były: Turcja (11%, 44 tys. ton), Wielka Brytania (4%, 15 tys. ton) i Izrael (2%, 8 tys. ton). Czynnikiem, który może mieć wpływ na wyniki eksportu produktów wołowych z Polski w 2025 r., jest pojawienie się z końcem ubiegłego roku ognisk choroby niebieskiego języka u bydła na terenie Polski. Według danych Głównego Inspektoratu Weterynarii

od 22 listopada do 31 grudnia 2024 r. stwierdzono łącznie 7 przypadków tej choroby w woj. dolnośląskim i zachodniopomorskim, a w styczniu 2025 r. (stan na 16 stycznia 2025 r.) – kolejne dwa ogniska w woj. warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. W efekcie władze niektórych krajów trzecich (będących odbiorcami polskiej wołowiny) wprowadziły zakaz importu z Polski oraz tranzytu przez swoje terytoria bydła i zwierząt wrażliwych na zakażenie tą chorobą¹⁷.

Import produktów wołowych i cielęcych do Polski w 2024 r. był niewielki i obejmował przede wszystkim mięso (51% udziału) i żywiec (47%). Od stycznia do końca listopada 2024 r. do kraju przywieziono 69 tys. ton produktów wołowych (w ekwiwalencie tusz), o 8% więcej niż przed rokiem.

Od początku 2024 r. zarówno w UE, jak i w Polsce utrzymuje się trend wzrostowy w cenach zakupu bydła rzeźnego, czemu sprzyja zwiększony popyt na unijną wołowinę, przy niewystarczającej podaży. W Polsce w pierwszym tygodniu 2025 roku zakłady mięsne objęte monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRIRW za żywiec wołowy płaciły dostawcom średnio 10,79 zł/kg, o 1% więcej niż przed miesiącem oraz o 11% więcej niż przed rokiem.

15. Eksport i import – dane KE DG AGRI, data odczytu 15.01.2025 r.

16. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczący byłaby gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202, 1602 oraz 0210, i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymiane z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

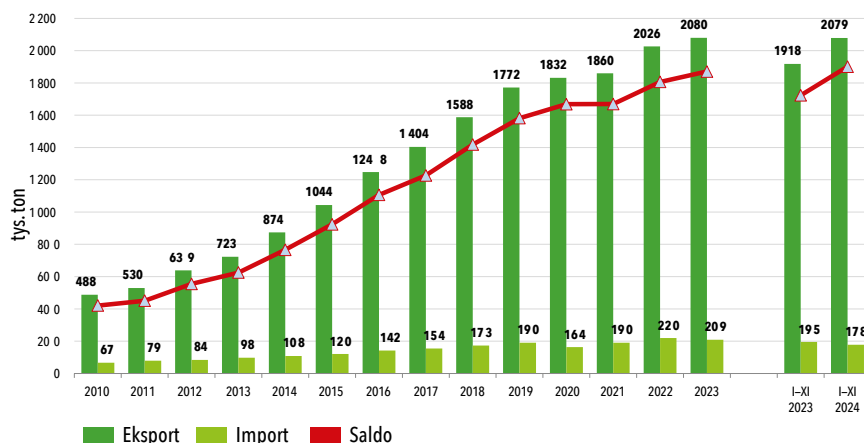
17. Zakaz został wprowadzony przez władze następujących krajów: Kazachstanu, Kirgistanu, Białorusi, Rosji, Ukrainy. <https://www.wetgiw.gov.pl/main/komunikaty>.

RYNEK DROBIU

Zgodnie z prognozą USDA¹⁸ w 2025 r. światowy rynek mięsa kurzego będzie charakteryzował się blisko 2% wzrostem produkcji, do rekordowego poziomu 104,9 mln ton i tożsamym wzrostem konsumpcji, która osiągnie 102,3 mln ton. Spośród wiodących globalnych producentów największe wzrosty produkcji prognozowane są w Chinach (o 2%, do 15,3 mln ton), Brazylii (o 0,7%, do 15,1 mln ton) i w USA (o 1,6%, do 21,7 mln ton). Wzrost produkcji w dużym stopniu będzie stymulowany popytem eksportowym na drób, który prawdopodobnie będzie konkurencyjnym cenowo źródłem białka zwierzęcego w stosunku do innych gatunków mięsa. Rekordowy poziom produkcji w 2025 r. prognozowany jest również w Unii Europejskiej. Zgodnie z danymi KE¹⁹ w bieżącym roku unijna produkcja drobiu osiągnie nienotowany dotąd poziom przekraczający 14 mln ton (w ekwiwalencie tuszek) i będzie o niespełna 1% większa niż w roku 2024. Wsparciem dla wzrostu produkcji drobiu w horyzoncie całego 2025 r. będzie mniejsza liczba ognisk ptasiej grypy w 2024 r., co zwiększy możliwości sprzedaży asortymentu drobiowego poza Unię Europejską w roku 2025.

W 2024 r. produkcja drobiu rozwijała się również na rynku krajowym. W okresie jedenastu miesięcy 2024 r. (według GUS) w Polsce wyprodukowano nieco ponad 3,2 mln ton mięsa drobiowego (w przedsiębiorstwach przemysłu mięsnego zatrudniających 50 i więcej pracowników), o 5% więcej r/r²⁰. Wzrost wynikał ze stosunkowo niskich cen pasz, które mają największy wpływ na rentowność produkcji, utrzymującego się popytu eksportowego i wysokiego poziomu spożycia wewnętrznego. Według danych KE²¹ w okresie dziesięciu miesięcy 2024 r. kraje UE wyeksportowały na rynki pozaunijne około 1,8 mln ton produktów drobiowych (w ekwiwalencie tuszek), o 10% więcej niż przed rokiem. Głównymi kierunkami eksportu produktów drobiowych z UE były: Wielka Brytania (617 tys. ton), Ghana (126 tys. ton), Demokratyczna Republika Konga (90 tys. ton). Import tego asortymentu do UE zmniejszył się o 2%, do nieco ponad 752 tys. ton. Produkty

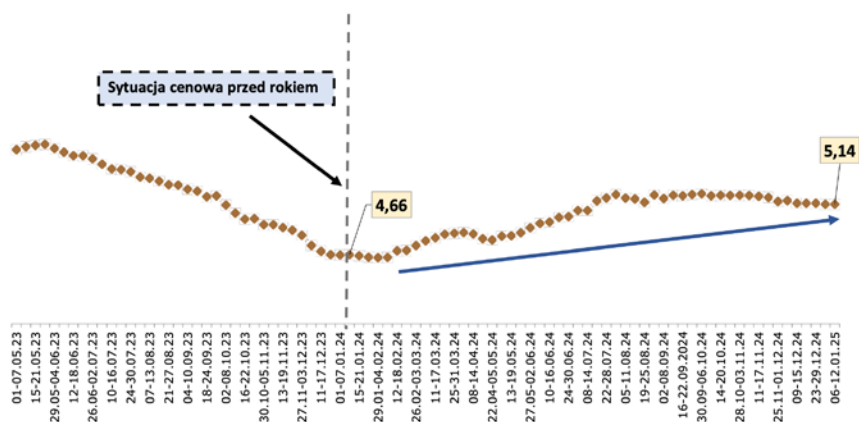
Polski handel zagraniczny produktami drobiowymi^{1/}

^{1/} Handel zagraniczny żywcem, mięsem, podobami i przetworami drobiowymi w ekwiwalencie tuszek.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów. Rok 2024 dane wstępne.

Średnie ceny zakupu kurcząt brojlerów w Polsce w zł/kg (według ZSRIR MRiRW)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

drobiowe importowano na rynek unijny przede wszystkim z Brazylii (231 tys. ton), Ukrainy (169 tys. ton) i Wielkiej Brytanii (163 tys. ton). Zgodnie ze wstępnymi danymi Ministerstwa Finansów w 2024 r. dynamicznie rozwijał się także eksport produktów drobiowych z Polski. Czynniki wpływającymi na wzrost eksportu była konkurencyjność cenowa krajowego drobiu na rynku UE, gdzie średnia cena kurcząt w Polsce w 2024 r. była o ok. 80 euro/100 kg niższa niż w UE-27. Ponadto mniejsza intensywność występowania w Polsce wirusa grypy ptaków²² skutkowała łagodzeniem restrykcji w eksporcie na rynki pozaunijne, co umożliwiło krajowym przedsiębiorcom intensyfikację

wywozu. W okresie jedenastu miesięcy 2024 r. eksport produktów drobiowych z Polski wyniósł 2,1 mln ton (w ekwiwalencie tuszek), o 8,4% więcej r/r. Na rynku UE sprzedano 1,4 mln ton drobiu, o 4% więcej r/r, a na rynkach pozaunijnych – 0,7 mln ton, o 19% więcej. Przedmiotem eksportu z Polski było przede wszystkim mięso drobiowe, które lokowano głównie w Niemczech (282 tys. ton; +6% r/r), Wielkiej Brytanii (174 tys. ton; +15% r/r), Francji (165 tys. ton; +11% r/r), Niemczech (147 tys. ton; -10% r/r) i w Czechach (85 tys. ton; +14% r/r). Z uwagi na wysoki wolumen produkcji krajowej w okresie jedenastu miesięcy 2024 r. import drobiu do Polski był o 9% mniejszy

18. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, 11 October, 2024.

19. European Commission – Short-term outlook for EU agricultural markets in 2024. Autumn 2024, Edition N°39

20. Biuletyn Statystyczny nr 11/2024, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, grudzień 2024 r.

21. <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardPoultry/PoultryTrade.html> - odczyt: 8 stycznia 2024 r.

22. Według danych GIW w 2024 r. na terenie Polski stwierdzono 50 ognisk grypy ptaków wobec 68 ognisk w 2023 r.

niż w analogicznym okresie 2023 r. i wyniósł 178 tys. ton.

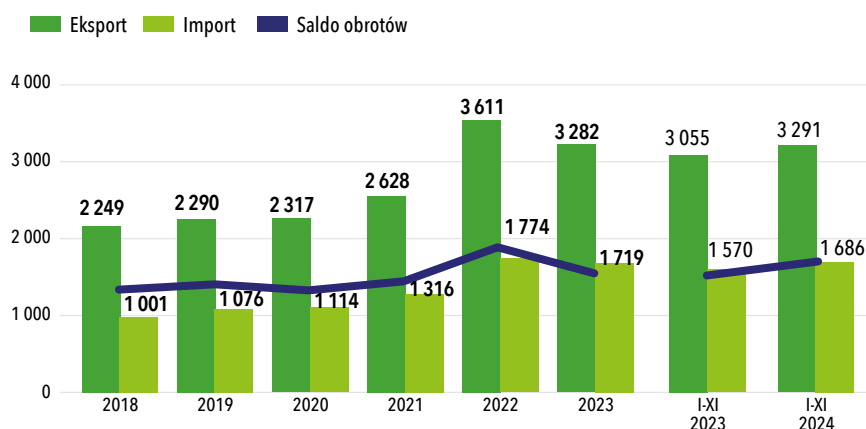
Od lutego 2024 r. ceny skupu kurcząt brojlerów w Polsce (monitorowane w ramach ZSRIR MRiRW) wykazywały przewagę tendencji wzrostowych. Od połowy lipca 2024 r. ceny te przekraczały barierę 5 zł/kg. W ostatnim kwartale 2024 r. ceny skupu kurcząt brojlerów nie wykazywały jednoznacznych zmian i kształtowały się w stosunkowo wąskim przedziale 5,15–5,23 zł/kg. W pierwszych dwóch tygodniach stycznia 2025 r. średnia cena skupu kurcząt brojlerów na rynku krajowym była stabilna i wyniosła 5,14 zł/kg. Cena tego asortymentu była o ponad 10% wyższa niż przed rokiem. Na poziom cen kurcząt brojlerów w 2024 r. miał wpływ utrzymujący się krajowy popyt na ten gatunek mięsa, spowodowany jego konkurencyjnością cenową w stosunku do pozostałych źródeł białka zwierzęcego, a także popyt eksportowy ze strony rynku UE i krajów pozaunijnych.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

Na rynku globalnym w 2024 r., pomimo niewielkiego obniżenia produkcji w niektórych regionach świata, utrzymała się wzrostowa tendencja w produkcji mleka ogółem, co było spowodowane dalszym jej rozwojem na kontynencie azjatyckim (szczególnie w: Indiach, Pakistanie i Chinach), w Ameryce Południowej (w Brazylii) oraz Oceanii. Zgodnie z prognozą FAO z listopada 2024 r. światowa produkcja mleka w 2024 r. była o 1,5% większa niż w roku 2023 i osiągnęła 981,1 mln ton²³.

W 2024 r. w Unii Europejskiej, która jest znaczącym globalnym producentem i eksporterem mleka i produktów mlecznych, notowany był niewielki spadek produkcji surowca. Według skorygowanej w grudniu 2024 r. średniookresowej prognozy Komisji Europejskiej w całym 2024 r. unijna produkcja mleka wyniosła 154,2 mln ton, o 0,2% mniej niż w roku 2023. W 2025 r. w UE prognozowana jest niewielka redukcja pogłowia krów (o 0,5% w relacji r/r, do 19,3 mln szt.), przy wzroście wydajności mlecznej (o 1,1%, do 7 918 kg/szt.). W efekcie

Polski handel zagraniczny produktami mlecznymi*

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2024 – dane wstępne.
* z kazeiną i lodami

produkcja mleka na rynku unijnym w 2025 r. może zwiększyć się o 0,5%, do 155 mln ton²⁴.

Polska, z uwagi na wielkość stada krów mlecznych, zaliczana jest obok Niemiec i Francji do największych unijnych producentów mleka. W naszym kraju w połowie 2024 r., podobnie jak na całym rynku UE, nastąpiła niewielka redukcja pogłowia krów mlecznych, która uległa pogłębieniu w końcu roku. W grudniu 2024 r. według danych GUS pogłowie krów mlecznych wynosiło 1 960 tys. szt. i było o 12,6% mniejsze niż przed rokiem²⁵.

Na rynku krajowym w okresie jedenastu miesięcy 2024 r. podaż mleka surowego do skupu ukształtowała się na poziomie wyższym niż przed rokiem, co było wynikiem utrzymującego się popytu na surowiec ze strony przetwórstwa spożywczego. Łącznie w okresie styczeń–listopad 2024 r. skup mleka surowego w Polsce osiągnął 12 mld l i był o blisko 4% większy niż w tym samym okresie rok wcześniej²⁶. W ujęciu miesięcznym w listopadzie 2024 r. odnotowano obniżkę dostaw mleka. Według danych GUS w tym miesiącu do podmiotów skupujących krajowi producenci dostarczyli około 1,01 mld l surowca, o około 4% mniej niż w październiku 2024 r., ale o blisko 3% więcej niż przed rokiem. Wpływy krajowej branży mleczarskiej z eksportu produktów mlecznych w pierwszych jedenastu miesiącach 2024 r. były wyższe niż w tym samym okresie przed rokiem, do czego

przyczynił się wzmożony popyt ze strony krajów UE. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie styczeń–listopad 2024 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła około 3,3 mld euro (14,2 mld zł) i była o 8% wyższa niż w okresie styczeń–listopad 2023 r. Jednocześnie na import asortymentu mlecznego wydatkowano blisko 1,7 mld euro (7,3 mld zł), o 7% więcej r/r.

Dodatknie saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi (łącznie z kazeiną) w okresie jedenastu miesięcy 2024 r. ukształtowało się na poziomie 1,6 mld euro (6,9 mld zł), o 8% wyższym niż przed rokiem.

Eksport do krajów Unii Europejskiej wygenerował około 70% wpływów uzyskanych ze sprzedaży zagranicznej artykułów mleczarskich z Polski. Przychody uzyskane z tego tytułu w okresie jedenastu miesięcy 2024 r. wyniosły 2,3 mld euro i były o 13% większe niż w analogicznym okresie roku 2023. Głównymi odbiorcami produktów mlecznych na rynku unijnym były: Niemcy (20% wartości – 664 mln euro), Czechy (8% – 249 mln euro), Rumunia (5% – 174 mln euro), Niderlandy (5% – 150 mln euro) oraz Włochy (4% – 143 mln euro).

W eksporcie produktów mlecznych z Polski udział krajów pozaunijnych stanowił 30%. Przychody uzyskane z eksportu na rynki pozaunijne wyniosły 975 mln euro i były o 3,5% mniejsze niż w okresie styczeń–listopad 2023 r.

23. FAO – Food Outlook – Biannual report on global food markets, November 2024 – Milk and milk products.

24. European Commission (2024), EU agricultural outlook 2024-2035. The Medium-term outlook report provides an overview of the medium-term prospects for major EU agricultural markets, income and environment until 2035.

25. Pogłowie bydła według stanu w grudniu 2024 r., Informacje sygnałowe, GUS, 30.01.2025 r.

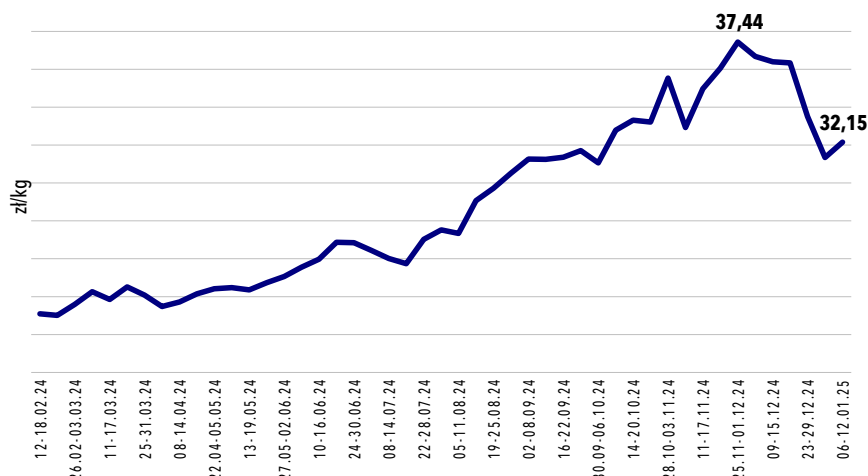
26. Biuletyn Statystyczny nr 11/2024, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, grudzień 2024 r.

Największy udział w polskim eksporcie ogółem spośród krajów pozaunijnych miały: Algieria (6% – 187 mln euro), Wielka Brytania (5% – 168 mln euro), Ukraina (3% – 97 mln euro), Chiny (2% – 57 mln euro) i Arabia Saudyjska (2% – 56 mln euro).

Największe wpływy w pierwszych jedenastu miesiącach 2024 r. spośród produktów mlecznych uzyskano z eksportu serów i twarogów (1,1 mld euro), mleka płynnego i śmietany (627 mln euro), lodów (394 mln euro), mleka zagęszczonego i w proszku (382 mln euro) oraz masła i tłuszczów mlecznych (367 mln euro).

Od sierpnia 2024 r. na rynku krajowym notowana jest wzrostowa tendencja cen skupu mleka. Według danych GUS w listopadzie 2024 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 233,47 zł/hl, o 6% więcej niż w poprzednim miesiącu i o 13% więcej niż w listopadzie 2023 r. Ceny skupu mleka, podobnie jak w poprzednich miesiącach, były bardzo zróżnicowane regionalnie. Różnica pomiędzy najwyższą, średnią ceną skupu mleka w woj. lubelskim (243,62 zł/hl), a najniższą ceną w woj. małopolskim (214,90 zł/hl) wyniosła w listopadzie 2024 r. aż 28,72 zł/hl. Na rynku trwałych produktów mleczarskich w okresie od lutego do listopada 2024 r. utrzymywała się tendencja wzrostowa cen masła w blokach. Według danych ZSRIR MRiRW w tym okresie ceny masła w blokach wzrosły średnio z 23,35 zł/kg z początku lutego 2024 r. do 37,44 zł/kg w ostatnim tygodniu listopada 2024 r. Było to odzwierciedleniem tendencji wzrostowych na rynku międzynarodowym spowodowanych mniejszą podażą eksportową masła ze strony dużych globalnych eksporterów – Nowej Zelandii i UE. Do wzrostu cen masła przyczyniło się wiele czynników, które działały jednocześnie i wzajemnie na siebie oddziaływały, co wzmacniało efekt wzrostu cen. Susze i niekorzystne warunki pogodowe ograniczyły produkcję mleka w całej Europie, co zmniejszyło ilość surowca do produkcji masła. Dodatkowo choroby bydła (np. choroba niebieskiego języka) w niektórych krajach UE przyczyniły się do zmniejszenia pogłowia krów, co wpłynęło na podaż mleka. Wyższe ceny energii i paliwa miały wpływ na koszty przetwarzania i dystrybucji masła, co przy ograniczonej podaży mleka dodatkowo zwiększało ceny masła. Przetwórcy, mając do dyspozycji ograniczoną ilość surowca,

Średnie ceny netto zbytu masła w blokach (wg ZSRIR MRiRW)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

podejmowali decyzje o wytwarzaniu bardziej dochodowych produktów mlecznych (np. sera). Pomimo wyższych cen masła w Polsce utrzymywał się wysoki popyt na ten rodzaj tłuszczu mlecznego.

W okresie od początku grudnia 2024 r. do pierwszego tygodnia stycznia 2025 r. odnotowano odwrócenie wzrostowej tendencji cen masła w blokach. Ceny tego asortymentu uległy obniżeniu z 37,44 zł/kg do 31,35 zł/kg. W drugim tygodniu stycznia 2025 r. cena masła w blokach wzrosła do 32,15 zł/kg. Średni poziom cen masła był o 36% wyższy niż przed rokiem.

Na krajowym rynku proszku mlecznego w okresie od stycznia do maja 2024 r. utrzymywała się umiarkowana tendencja spadkowa cen OMP. W okresie od czerwca do grudnia cena OMP była relatywnie stabilna i wahała się od 10,02 zł/kg do 11,29 zł/kg.

W pierwszych dwóch tygodniach stycznia 2025 r. cena OMP nieznacznie wzrosła i w dniach 6–12 stycznia 2025 r. (według danych ZSRIR MRiRW) ukształtowała się na poziomie 11,17 zł/kg, o około 2% niższym niż w analogicznym okresie przed rokiem.

Natomiast ceny PMP od początku lipca 2024 r. do trzeciego tygodnia listopada 2024 r. wzrosły z 15,71 zł/kg do 20,64 zł/kg. W grudniu 2024 r. oraz w pierwszych dwóch tygodniach stycznia 2025 r. ceny PMP ulegały wahaniom

od 19,16 zł/kg do 20,43 zł/kg. W dniach 6–12 stycznia 2025 r. (według danych ZSRIR MRiRW) notowany poziom cen PMP (19,82 zł/kg) był o 24% wyższy niż w analogicznym okresie przed rokiem.

Według danych Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa w grudniu 2024 r. nastąpił spadek wartości indeksu cen produktów mlecznych FAO. Wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 138,9 pkt, o 1 pkt niższym niż w listopadzie 2024 r. Wskaźnik ten był o 20,2 pkt wyższy niż przed rokiem²⁷. Na spadek wartości tego indeksu miała wpływ obniżka cen masła na rynku międzynarodowym, co było przede wszystkim wynikiem ograniczonego popytu globalnego. Światowe ceny sera i OMP również zanotowały spadek ze względu na słaby popyt międzynarodowy. Wzrosły natomiast ceny PMP, co było spowodowane silnym popytem, szczególnie w Azji, w połączeniu z ograniczonymi zapasami w Europie Zachodniej, z powodu sezonowo niskiej produkcji mleka. W całym 2024 r. indeks cen produktów mlecznych FAO wyniósł średnio 129,6 pkt wobec średnio 123,7 pkt w 2023 r.

Materiał opracował zespół
Biura Analiz i Strategii KOWR²⁸:

Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Paulina Kafarska,
Martyn Mieczkowski, Maria Włodarczyk

27. Indeks cen produktów mlecznych FAO obliczany na podstawie średnich miesięcznych zmian cen masła, serów, OMP i PMP ważonych wielkością eksportu, lata 2014–2016 = 100.

28. Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny 22 376-76-76
Czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu Wewnętrznego	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Kontroli Wewnętrznej	22 376-72-51
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Gen. Gustawa Orlicz-Dreszera 1 lok. 1
15-797 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Zbożowa 4
30-002 Kraków
12 314-99-00

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Witolda Chodźki 10A
20-093 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśliborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-01

OT Szczecin

ul. Bronowicka 41
71-012 Szczecin
91 814-42-00

Chcesz być na bieżąco?
Zapisz się do newslettera
„Biuletynu Informacyjnego KOWR”

<https://nieruchomoscikowr.gov.pl/newsletter/aktualnosci>

